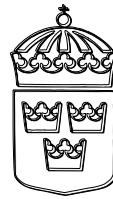

Regeringens proposition

2012/13:6

Kroatiens anslutning till Europeiska unionen

Prop.
2012/13:6

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 september 2012

Fredrik Reinfeldt

Karin Enström
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner anslutningsfördraget av den 9 december 2011 om Republiken Kroatiens anslutning till Europeiska unionen samt slutakten till fördraget. Anslutningsfördraget träder i kraft den 1 juli 2013, förutsatt att samtliga ratifikationsinstrument då har deponerats. Ett tillträde till anslutningsfördraget kräver en ändring av lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. I propositionen läggs fram förslag till en sådan lagändring. Lagändringen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	5
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Tillkomsten av anslutningsfördraget.....	7
4.1	Köpenhamnskriterierna	8
4.2	Kroatiens väg mot EU-medlemskap.....	9
4.3	EU:s förmedlemskapsstöd – det finansiella stödet till utvidgningsprocessen	10
4.4	Hur förhandlingsarbetet var upplagt.....	11
5	Anslutningsfördragets uppbyggnad	12
5.1	Inledning	12
5.2	Fördraget	13
5.3	Anslutningsakten.....	13
6	Sveriges tillträde till anslutningsfördraget	14
6.1	Varför Sverige bör tillträda det nya fördraget	14
6.2	Lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen	15
6.3	Konsekvenser för EU:s budget och den svenska avgiften till EU-budgeten.	16
7	Politikområdena	17
7.1	Fri rörlighet för varor	17
7.2	Etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster.....	18
7.3	Fri rörlighet för arbetstagare.....	19
7.4	Fri rörlighet för kapital	22
7.5	Offentlig upphandling	22
7.6	Bolagsrätt	23
7.7	Immateriellrätt	23
7.8	Konkurrens	25
7.9	Finansiella tjänster.....	26
7.10	Informationssamhälle och medier	27
7.11	Jordbruk och landsbygdsutveckling	28
7.11.1	Horisontella frågor	28
7.11.2	Direktstöd.....	29
7.11.3	Den samlade marknadsordningen.....	30
7.11.4	Kvalitetspolitik	32
7.11.5	Landsbygdsutveckling.....	32
7.12	Livsmedelssäkerhet, veterinära och fytosanitära frågor	33
7.12.1	Livsmedel	33
7.12.2	Veterinära frågor och djurskydd.....	34
7.12.3	Växtskydd och utsäde.....	35
7.13	Fiske	35
7.14	Transporter	37
7.15	Energi	39

7.16	Skatter.....	40
7.16.1	Mervärdesskatt	40
7.16.2	Punktskatter	41
7.16.3	Företagsbeskattning	43
7.16.4	Administrativt samarbete på skatteområdet.....	43
7.17	Ekonomisk och monetär politik.....	44
7.18	Statistik.....	44
7.19	Socialpolitik och arbetsmarknad	45
7.20	Näringsliv	46
7.21	Transeuropeiska nätverk.....	46
7.22	Regionalpolitik och samordning av strukturinstrument	47
7.23	Rättsväsende och grundläggande rättigheter	48
7.24	Rättvisa, frihet och säkerhet	51
7.25	Vetenskap och forskning	52
7.26	Utbildning och kultur	52
7.27	Miljö	54
7.28	Konsument- och hälsoskydd.....	57
7.29	Tullunionen	58
7.30	Yttre förbindelser	59
7.31	Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.....	60
7.32	Finansiell kontroll.....	60
7.33	Finansiella och budgetära bestämmelser	61
7.34	Institutioner	63
7.35	Övriga frågor	64
8	Ikraftträdande	65
Bilaga 1	Promemorians förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	66
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser.....	68
Bilaga 3	Förteckning över förkortningar	69
Utdrag ur protokoll vid regeringens sammanträde den 20 september 2012		71

DEL 2

Bilaga 4	Anslutningsfördrag med anslutningsakt
Bilaga 5	Slutakt

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner fördraget den 9 december 2011 om Republiken Kroatians anslutning till Europeiska unionen samt slutakten till fördraget (avsnitt 6.1),
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Prop. 2012/13:6

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2012:408

Föreslagen lydelse

4 §

De fördrag och andra instrument som avses i 2 och 3 §§ är:

1. fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen

2. fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen

3. konventionen den 13 november 1962 om ändring av fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen i syfte att göra den särskilda ordningen för associering av utomeuropeiska länder och territorier som behandlas i fjärde delen av detta fördrag tillämplig med avseende på Nederländska Antillerna

4. protokollet den 8 april 1965 om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier

5. fördraget den 22 april 1970 om ändring av vissa budgetbestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och i fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna

6. fördraget den 22 januari 1972 om Konungariket Danmarks, Irlands, Konungariket Norges och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen

7. fördraget den 10 juli 1975 om ändring av vissa bestämmelser i protokollet om Europeiska investeringsbankens stadga

8. fördraget den 22 juli 1975 om ändring av vissa finansiella bestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och i fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna

9. akten den 20 september 1976 om allmänna direkta val av företrädare i församlingen (Europaparlamentet) samt beslutet av Europeiska unionens råd av den 25 juni och den 23 september 2002 om ändring av nämnda akt

10. fördraget den 28 maj 1979 om Hellenska republikens anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen

11. fördraget den 13 mars 1984 om ändring av fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna i fråga om Grönland

12. fördraget den 12 juni 1985 om Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen

13. europeiska enhetsakten den 17 och 28 februari 1986

14. fördraget den 7 februari 1992 om Europeiska unionen

15. fördraget den 24 juni 1994 om Konungariket Norges, Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen

16. Amsterdampfördraget den 2 oktober 1997 om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem, med förklaring av Sverige enligt artikel K 7.2 och K 7.3 b i fördraget om Europeiska unionen i deras lydelse enligt Amsterdampfördraget

17. Nicefördraget den 26 februari 2001 om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem

18. fördraget den 16 april 2003 om Republiken Tjeckiens, Republiken Estlands, Republiken Cyperns, Republiken Lettlands, Republiken Litauens, Republiken Ungerns, Republiken Maltas, Republiken Polens, Republiken Sloveniens och Republiken Slovakians anslutning till Europeiska unionen

19. fördraget den 25 april 2005 om Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen

20. Lissabonfördraget den 13 december 2007 om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen

21. protokollet den 23 juni 2010 om ändring av protokollet om övergångsbestämmelser som är fogat till fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen

22. Europeiska rådets beslut 2011/199/EU av den 25 mars 2011 om ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt vad gäller en stabilitetsmekanism för de medlemsstater som har euron som valuta

23. fördraget den 9 december 2011 om Republiken Kroatians anslutning till Europeiska unionen

23. bilagor och protokoll som hör till de fördrag och andra instrument som anges i 1–22.

24. bilagor och protokoll som hör till de fördrag och andra instrument som anges i 1–23.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

3 Ärendet och dess beredning

Anslutningsfördraget är ett mellanstatligt avtal mellan de nuvarande 27 medlemsstaterna i EU och anslutningslandet Kroatien. Resultatet av förhandlingarna återspeglas i anslutningsfördraget i form av övergångslösningar och tekniska anpassningar till EU:s regelverk.

I december 2009 inleddes arbetet med att utforma den juridiska texten. Undertecknandet skedde den 9 december 2011 efter kommissionens formella yttrande och Europaparlamentets samtycke. För att avtalet ska bli gällande krävs att det ratificeras av EU:s medlemsstater och anslutningslandet. Anslutningsfördraget träder i kraft den 1 juli 2013 förutsatt att alla ratifikationsinstrument har deponerats före den dagen.

Vid inträdet i unionen antar den nya medlemsstaten EU:s regelverk i sin helhet, med de övergångslösningar och tekniska anpassningar som parterna har kommit överens om under förhandlingarna. Övergångslösningarna och de tekniska anpassningarna återspeglas i anslutningsfördraget.

Innebörden av anslutningsfördraget och behovet av lagändringar har redovisats i departementspromemorian Kroatiens anslutning till Europeiska unionen (Ds 2012:19). Promemorians lagförslag finns som *bilaga 1* till propositionen. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En remissammanställning finns tillgänglig i Utrikesdepartementet (Dnr UF2012/40462/UD/EU). En lista över de i propositionen förekommande förkortningarna finns i *bilaga 3*. Anslutningsfördraget finns som *bilaga 4* samt slutakten som *bilaga 5*.

4 Tillkomsten av anslutningsfördraget

Västra Balkan genomgår en genomgripande försonings- och uppbyggingsprocess efter de interetniska konflikterna som blossade upp efter Jugoslaviens upplösning i början av 1990-talet. Förhållandena har gradvis stabiliserats och förbättrats, det regionala samarbetet stärkts och västra Balkan närmar sig EU. För länderna i regionen är EU-medlemskapet en garanti för fred, ett sätt att demokratisera och modernisera sina samhällen samt öka sin välfärd i samverkan med övriga Europa. EU befäste sitt engagemang för regionen genom att inleda Stabiliserings- och associationsprocessen (SAP) 2000. Vid Europeiska rådets möte i Thessaloniki 2003 fastslogs det att länderna på västra Balkan har en självklar plats i unionen när de nödvändiga kriterierna för medlemskap är uppfyllda. Löftet om ett framtida EU-medlemskap utgör den främsta drivkraften för en uthållig positiv utveckling och samhällelig omvandling. Ur ett regionalt perspektiv fungerar den kroatiska anslutningen som ledstjärna och incitament för de övriga länderna.

Förhandlingsresultatet visar för alla utvidgningsländer att en anslutning kan bli verklighet, under förutsättning att de nödvändiga villkoren är uppfyllda.

EU av i dag ser utvidgningen som en möjlighet att uppnå målet om ett enat Europa som lever i fred. Utvidgningen innebär ökad säkerhet för Europas folk då medlemskap i unionen gör krig mellan medlemsstaterna otänkbart. Om länderna samarbetar intensivt och är politiskt och ekonomiskt sammansvetsade kommer eventuella konflikter att kunna lösas i samförstånd och inte med våld.

Utvidgningen ger också medlemsstaten möjlighet att hantera gemensamma problem, som gränsöverskridande miljöförstöring och organiserad brottslighet, mer effektivt. Dessutom får företag möjlighet att utvecklas på nya marknader med gemensamma regler. Större ekonomisk aktivitet och ökad konkurrens leder till bättre utbud för konsumenterna. Dessa faktorer bör på sikt leda till en högre tillväxt och därmed ökat välbefinnande för både de gamla medlemsstaterna och Kroatien.

Visserligen kommer unionens utgifter att öka något som en följd av utvidgningen, men dessa kostnader är begränsade i relation till de politiska, ekonomiska och andra vinster som utvidgningen innebär.

Vid fem tillfällen tidigare har EU utvidgats med nya medlemsstater. Därtill innebar återföreningen av Tyskland att EU utvidgades geografiskt och befolkningsmässigt. Första gången nya länder anslöt sig till EU var år 1973 och det gällde då Storbritannien, Danmark och Irland. Härfter följde Grekland år 1981, Spanien och Portugal år 1986 samt Sverige, Finland och Österrike år 1995. Den 1 maj 2004 välkomnades tio nya centraleuropeiska medlemmar in i unionen och som del av denna femte utvidgning anslöt även Bulgarien och Rumänien den 1 januari 2007. Kroatiens inträde väntas ske den 1 juli 2013. Även Island, Makedonien, Montenegro, Serbien och Turkiet är kandidatländer och med Island, Montenegro samt Turkiet har förhandlingar inletts.

4.1 Köpenhamnskriterierna

I likhet med tidigare utvidgningsprocesser har Kroatiens anslutning haft sin utgångspunkt i uppfyllandet av en rad kriterier. Villkoren för EU-medlemskap fastslogs vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn i juni 1993. Kriterierna är av politisk, ekonomisk respektive administrativ karaktär. De politiska kriterierna innebär att ett kandidatland, för att bli medlem, ska uppvisa stabila institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter. De ekonomiska kriterierna innebär att landet ska vara en fungerande marknadsekonomi samt ha förmåga att hantera den konkurrens och de marknadskrafter som uppträder på unionens inre marknad. De administrativa kriterierna innebär att landet ska ha förmåga att ta på sig de skyldigheter som följer av medlemskap i EU. Kriterierna avser landets förmåga att efterleva EU:s regelverk, vilket till stor del är beroende av administrativ förmåga och nivån på rättsväsendet.

Europeiska rådet tydliggjorde i slutsatserna från sammanträdet i Feira den 19–20 juni 2000 att länderna på västra Balkan var potentiella kandidater till ett EU-medlemskap. Ett första steg mot officiella förbindelser mellan Europeiska unionen och regionens länder togs i Zagreb den 24 november samma år då ett gemensamt åtagande kungjordes i form av en Stabiliserings- och associationsprocess. Fem länder i sydöstra Europa omfattades av processen, däribland Kroatien. Den 29 oktober året därpå kunde Kroatien som regionens andra land underteckna ett Stabiliserings- och associeringsavtal (SA-avtal) med EU. Syftet med avtalen är att skapa ett ramverk för den politiska dialogen samt att integrera kandidatländerna i den inre marknaden och förbereda ett framtida medlemskap inom alla områden som omfattas av EU:s regelverk. Efterlevnaden av avtalen följs upp i olika kommittéer, där även ländernas framsteg vad gäller anpassning till EU:s regelverk behandlas.

Kroatien lämnade in en ansökan om medlemskap den 21 februari 2003 varpå rådet bad kommissionen att förbereda ett yttrande. I denna första bedömning ansågs Kroatien vara på god väg att uppfylla det politiska köpenhamnskriteriet även om utmaningar kvarstod inom stärkande av rättssystemet, bekämpning av korruptionen, säkerställande av minoriteters rättigheter samt samarbetet med Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien (ICTY). I linje med kommissionens positiva yttrande beslöt rådet att ge Kroatien kandidatlandsstatus den 18 juni 2004.

En viktig del i Kroatiens Stabiliserings- och associationsprocess utgjordes av samarbetet med ICTY. När Europeiska rådet i december 2004 fastställde den 17 mars 2005 som datum för förhandlingsstart var en förutsättning att Kroatiens samarbete med ICTY var förbehållslöst. Då ett fullgott samarbete inte kunde styrkas dröjde det tills ICTY:s chefsåklagare bistått med en positiv rapport innan rådet den 3 oktober 2005 antog slutsatser om att kriterierna var uppnådda och förhandlingar därmed kunde inledas. Föremålet för förhandlingarna har varit EU:s regelverk som delades upp i 35 olika områden, s.k. förhandlingskapitel. Då EU:s medlemsstater enats om en gemensam ståndpunkt har förhandlingarna inletts genom att förhandlingskapitlet öppnats. När överenskommelse nåtts mellan EU och Kroatien har kapitlet kunnat stängas.

Försoning, regionalt samarbete och goda grannförbindelser utgör grundkriterier för att utvidgningsländerna på västra Balkan ska göra framsteg i EU-närmandet. En gränsdragningstvist med Slovenien som omfattade både hav och landområden i Piranbukten var länge ett hinder i Kroatiens anslutningsprocess. Efter att Slovenien blockerat framsteg på flera förhandlingsområden i nästan ett års tid skedde ett genombrott under svenskt ordförandeskap 2009. En förhandlingsprocess understödd av Sverige och kommissionen ledde fram till en bilateral överenskommelse om att låta en skiljedomstol avgöra gränstvisten. Skiljedomsavtalet skrevs under av de båda ländernas regeringschefer i Stockholm den 4 november 2009 i närvaro av Sveriges statsminister i egenskap av EU:s ordförande. Som ett resultat av överenskommelsen

möjliggjordes under svenskt ordförandeskap tre anslutningskonferenser före årets slut där sex förhandlingskapitel öppnades och tio stängdes. I ett regionalt perspektiv var denna typ av konflikthantering även ett viktigt exempel för hur framtida bilaterala dispyter bör lösas genom dialog och kompromiss.

Efter uppmaning från Europeiska rådet kunde beslut fattas vid en anslutningskonferens på ministernivå den 30 juni 2011 om att avsluta de tekniska förhandlingarna med Kroatien och stänga de utestående förhandlingskapitlen. Stats- och regeringscheferna bedömde att landet kommer att uppfylla alla skyldigheter som följer av ett medlemskap vid den planerade tidpunkten för anslutningen, förutsatt att de fortsätter sina ansträngningar i detta syfte och fullföljer alla nödvändiga reformer och åtaganden på regelverkets alla områden. Vid detta möte fastställdes de s.k. övervakningsmekanismerna som ämnar säkerställa att Kroatien uppfyller sina åtaganden. Den rigorösa övervakningen omfattar bl.a. dialog inom SAP, sakkunnigbedömningar, övervakningstabeller och rapporter om de offentliga finanserna.

I samband med att kommissionen under hösten 2011 presenterade sin översynsrapport meddelades även dess stöd för Kroatiens anslutning. Sveriges regering beslutade den 1 december att fördraget kunde undertecknas och samma dag gav även Europaparlamentet sitt samtycke. Vid mötet i Europeiska rådet den 9 december 2011 undertecknades det gemensamma anslutningsfördraget. I Kroatien godkändes anslutningen dels genom en folkomröstning den 22 januari 2012 där 66 procent av de röstande var för ett medlemskap och dels av ett enhälligt parlament den 9 mars 2012. I ett nästa steg ska medlemsstaternas parlament godkänna anslutningsfördraget, en process som väntas fortgå fram till senhösten 2013.

4.3 EU:s förmedlemskapsstöd – det finansiella stödet till utvidgningsprocessen

Ett åtagande från EU:s sida att aktivt medverka till att förbereda kandidatländerna för medlemskap fastställdes 1993–1994. År 1997 antogs en förstärkt förmedlemskapsstrategi, som bl.a. innefattade förmedlemskapsstöd. Under det finansiella perspektivet 2000–2006 var förmedlemskapsstödet uppdelat i olika program för kandidatländer och potentiella kandidatländer. Vidare fanns ett särskilt program för Turkiet. För perioden 2007–2013 ersattes dessa program av det nuvarande stödinstrumentet, det s.k. Instrument for Pre-accession Assistance (IPA), som omfattar alla kandidatländer och potentiella kandidatländer. Avsikten var att effektivisera reformsamarbetet med utvidgningsländerna inom ramen för EU-utvidgningsprocessen. IPA-stödet är indelat i fem komponenter: övergångsstöd och institutionsbyggande insatser, gränsöverskridande samarbete, regional utveckling, utveckling av mänskliga resurser och landsbygdsutveckling. Stödet består av nationella, regionala samt gränsöverskridande insatser.

Inledningsvis var EU:s stöd till Kroatien, liksom till övriga länder på västra Balkan, inriktat på återuppbyggnad, stabilisering och stöd till

återvändande flyktingar/internflyktingar. Sedan Kroatien blev potentiellt kandidatland år 2000 och därefter kandidatland år 2004 har stödet alltmör inriktats på institutionella reformer och kapacitetsbyggnad, som förberedelse för EU-medlemskap. Övergången till det nya instrumentet för förmedlemskapsstöd, IPA, under 2007 innebar en ytterligare fokusering på medlemskapsförberedelser, i enlighet med reformprioriteringarna i EU:s utvidgningsstrategi och Köpenhamnskriterierna. Kroatien har sedan år 2007 erhållit finansiellt stöd under samtliga fem komponenter. Under perioden 2007–2011 har Kroatien erhållit totalt ca 750 miljoner euro i förmedlemskapsstöd. Vid det förväntade EU-inträdet 2013 beräknas totalbeloppet ha stigit till knappt 1 miljard euro. Volymmässigt har störst andel av stödet använts för struktur- och jordbruksfundsförberedande insatser, men omfattande stöd har även gått till uppbyggnad av institutioner, bl.a. effektivisering av offentlig förvaltning, tillväxtfrämjande reformer samt anpassning till EU:s regelverk, t.ex. på miljöområdet. På senare år har hög prioritet givits till insatser för att stärka rättsstaten och åtgärder mot korruption och organiserad brottslighet. Sverige har under åren 1992–2009 givit bilateralt bistånd till Kroatien till ett totalbelopp om cirka 450 miljoner kronor. Under 2000-talet inriktades det svenska stödet huvudsakligen på att främja Kroatiens EU-närmande och komplettera EU:s förmedlemskapsstöd.

4.4 Hur förhandlingsarbetet var upplagt

Förhandlingarna med Kroatien fördes i princip i enlighet med den etablerade praxis och det förhandlingsramverk som finns för utvidgningsförhandlingar. Emellertid gjordes vissa justeringar utifrån erfarenheterna från förhandlingarna med Rumänien och Bulgarien genom införandet av s.k. öppnings- och stängningsvillkor samt en mer rigorös övervakningsmekanism efter förhandlingarnas avslutande. När Kroatien lämnade in ansökan om medlemskap gjorde kommissionen med utgångspunkt från köpenhamnskriterierna bedömningen att landet tillräckligt uppfyllde de grundläggande kriterierna och föreslog rådet att förhandlingar skulle inledas.

Det första steget i Kroatiens medlemskapsförhandlingar var den s.k. screeningprocessen. Det innebar att kommissionen och kandidatlandet jämförde EU:s lagstiftning med den kroatiska. Processen resulterade i screeningrapporter för förhandlingskapitlen som i sin tur bl.a. har utgjort basis för rekommendationer om eventuella krav för att öppna förhandlingar av ett visst kapitel.

När rapporten och dess medföljande villkor godkändes av samtliga medlemsstater inleddes det andra steget i processen. Kroatien ombads lämna in sin förhandlingsposition i det aktuella kapitlet vartefter kommissionen sammanställde ett förslag på en gemensam position. Förslaget, som stod inför godkännande av medlemsstaterna, innehöll villkor för att förhandlingskapitlet skulle kunna stängas.

Det sista steget i förhandlingarna av ett visst kapitel har skett i samband med en så kallad anslutningskonferens som ägt rum cirka två

gångar per år och genomförts på ministernivå. Det är vid dessa tillfällen som kapitel öppnats och stängts. Stängningen av ett kapitel var enbart provisorisk vilket beror på att förhandlingsöverenskommelsen inte anses slutgiltig förrän alla kapitel färdigförhandlats.

Grundläggande svenska ståndpunkter togs på ett tidigt stadium fram inom Regeringskansliet. Dessa utarbetades i samråd med berörda myndigheter och uppdaterades allteftersom förhandlingarna fortskred. Riksdagens EU-nämnd och utskott har löpande hållits underrättade om förhandlingsarbetet.

Det praktiska förarbetet till förhandlingarna har skötts av kommissionen. Kommissionen har haft i uppdrag att följa kandidatländernas ansträngningar för att anpassa regelsystem och administration till EU:s krav. Vid genomgångar (s.k. screenings) mellan tjänstemän från kommissionen och tjänstemän från ministerier och myndigheter i Kroatien har kommissionen försökt få en uppfattning om i vilken utsträckning landets regelverk och administration ligger i linje med EU:s krav och, om så inte är fallet, informera Kroatien om vad som krävs. Kommissionen har dessutom försökt att bilda sig en uppfattning om hur landets regelverk praktiskt fungerar när införlivandet av regelverket på ett visst område väl har skett. En fråga som kommissionen bl.a. ställt sig är om Kroatien har fungerande behöriga myndigheter att verkställa unionens regelverk. Kommissionen har löpande genomfört denna typ av kontroll, s.k. monitoring. Ovan nämnda information har sedan legat till grund för ställningstagandet om ett förhandlingskapitel ska stängas provisoriskt eller om det ska förbli öppet. För att samordna hela denna process finns vid kommissionen ett särskilt generaldirektorat för utvidgningsfrågor.

Kommissionens övervakningsarbete kommer att fortsätta och intensifieras fram till Kroatiens anslutning. Under perioden fram till inträdet kontrolleras att landet uppfyller alla sina åtaganden och fortsätter sina förberedelser för att påta sig de skyldigheter som följer av medlemskapet. De områden som kommissionen ägnar särskilt mycket uppmärksamhet åt är åtaganden inom rättsväsende och grundläggande rättigheter, rättvisa, frihet och säkerhet samt konkurrenspolitik. Utöver de halvårsvisa bedömningarna kommer en övergripande övervakningsrapport att läggas fram för Europaparlamentet och rådet hösten 2012.

5 Anslutningsfördragets uppbyggnad

5.1 Inledning

Anslutningsfördraget mellan EU och Kroatien är i huvudsak uppbyggt på samma sätt som vid de tidigare utvidgningarna. I likhet med tidigare består det nu aktuella anslutningsfördraget av två dokument, ett kort fördrag (fördraget) och en akt om villkoren för Kroatiens anslutning (anslutningsakten).

Till anslutningsakten har bifogats nio bilagor och ett protokoll om utsläppsheter. Bilagorna innehåller anpassningar av rättsakter,

övergångsbestämmelser och undantag för att möjliggöra Kroatiens tillträde. Av intresse är även den slutakt som upprättades efter det att anslutningsfördraget hade förhandlats färdigt. Slutakten innehåller exempelvis förklaringar samt även en skriftväxling om ett informations- och samrådsförfarande med Kroatien fram till anslutningsdagen.

5.2 Fördraget

Enligt artikel 1.1 och 1.2 i fördraget blir Kroatien medlem i Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen samt parter till de fördrag som ligger till grund för unionen enligt den lydelse de har efter ändringar och tillägg. De fördrag som avses är fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.

Enligt artikel 3.3 träder anslutningsfördraget i kraft den 1 juli 2013 förutsatt att alla ratifikationsinstrument har deponerats före den dagen.

5.3 Anslutningsakten

Anslutningsakten med anslutningsvillkoren och anpassningarna av grundfördragen innehåller fem olika delar.

Den första delen (artiklarna 1–8) anger vissa allmänna principer. Artikel 1 innehåller exempelvis definitioner av de grundläggande fördragen och en uppräknning av de nuvarande medlemsstaterna. Artikel 2 anger att från dagen för anslutningen ska bestämmelserna i de grundläggande fördragen och i de akter som har antagits före anslutningen vara bindande för Kroatien och tillämpas på de villkor som anges i fördragen och i anslutningsakten.

Artikel 3 anger att Kroatien ansluter sig till de beslut och avtal som medlemsstaterna har fattat eller ingått vid sammanträden i Europeiska rådet och rådet. Artikel 4 handlar om Schengenregelverkets tillämpning. Artikel 5 anger att Kroatien ska delta i den ekonomiska och monetära unionen från och med anslutningen som medlemsstat med undantag i enlighet med artikel 139 i EUF-fördraget. Artikel 6 anger att de avtal och konventioner som unionen har ingått med tredje länder eller internationella organisationer ska vara bindande för Kroatien. Artiklarna 7–8 innehåller allmänna bestämmelser om förhållandet mellan anslutningsakten, övergångsbestämmelserna och de grundläggande fördragen.

Anslutningsaktens andra del (artiklarna 9–14) handlar om anpassningar av de institutionella bestämmelserna i fördragen. Här finns bestämmelser om den förändring av antalet domare i domstolen och tribunalen som anslutningen innebär. Det finns även bestämmelser om det nya antalet ledamöter i styrelsen för Europeiska investeringsbanken samt antalet ledamöter i vetenskapliga och tekniska kommittén enligt Euratom-fördraget.

Den tredje delen av anslutningsakten (artiklarna 15–17) upptar hänvisningar till de mycket omfattande bilagorna III och IV som

redovisar de rättsakter som har behövts anpassas tekniskt för att möjliggöra Kroatiens tillträde. Bilagorna innehåller exempelvis anpassningar av direktiv och förordningar som rör jordbruk, fiske, konkurrenspolitik och miljö.

I den fjärde delen av anslutningsakten (artiklarna 18–44) återfinns de tillfälliga bestämmelser som blivit resultatet av förhandlingarna. De tillfälliga bestämmelserna upptar fyra avdelningar. Avdelning I, Övergångsbestämmelser, Avdelning II, Institutionella bestämmelser, Avdelning III, Finansiella bestämmelser, Avdelning IV, Övriga bestämmelser. Avdelning I hänvisar till bilaga V som närmare beskriver olika övergångslösningar. Under avdelning II återfinns institutionella bestämmelser som rör antalet ledamöter i Europaparlamentet och hur de ska utses. Det finns även bestämmelser om hur medlemsstaternas röster ska räknas i Europeiska rådet och rådet samt bestämmelser om fördelningen av ledamöter i olika kommittéer. Avdelning III reglerar hur mycket Kroatien ska betala till Europeiska investeringsbanken samt till kol- och stålforskningsfonden. Vidare finns föreskrifter om stöd för institutionsuppbyggnad samt åtaganden från unionen i form av tillfälligt finansiellt stöd genom bl. a. en Schengen- och likviditetsfacilitet. Under avdelning IV återfinns bl.a. bestämmelser om skyddsklausuler.

Den femte delen av anslutningsakten (artiklarna 45–55) innehåller genomförandebestämmelser och omfattar tre avdelningar. Avdelning I rör nödvändiga anpassningar till institutionernas arbetsordningar och till kommittéernas regler och arbetsordningar. Avdelning II handlar om tillämpningen av institutionernas akter och innehåller bl.a. en bestämmelse som anger att efter anslutningen ska direktiv och beslut enligt artikel 288 EUF-fördraget anses vara riktade till Kroatien. Avdelning III innehåller bl.a. slutbestämmelser som exempelvis anger att Italiens regering ska till Kroatien överlämna en bestyrkt kopia av de gällande fördragen.

6 Sveriges tillträde till anslutningsfördraget

6.1 Varför Sverige bör tillträda det nya fördraget

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner anslutningsfördraget samt slutakten till detta fördrag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig har tillstyrkt eller har inte haft något att erinra mot att Sverige ratificerar anslutningsfördraget.

Skälen för regeringens förslag: Den svenska prioriteringen av EU:s utvidgningspolitik grundar sig i analysen att utvidgningen av EU bidrar till fred, stabilitet och välbefinnande vilket blir till gagn för Sverige och Europa. Detta har belagts av den svenska regeringen och kommissionen i en rad utredningar vars slutsatser bör gälla även för Kroatiens anslutning till EU.

Både på ett övergripande plan och i en rad sakfrågor leder utvidgningen till bättre möjligheter att skapa en säkrare och tryggare tillvaro för dem som lever inom EU-gemenskapen. Vi förebygger konflikter och får bättre förutsättningar att lösa gemensamma problem, såsom t.ex. gränsöverskridande miljöproblem och internationell organiserad brottslighet. Det främjar även regional stabilitet.

För Kroatien innebär EU-medlemskapet fortsatt social och ekonomisk utveckling. Detta är fördelaktigt även för Sverige. Utvecklingen för också med sig positiva effekter för svenska konsumenter och näringslivet i form av t.ex. ökad tillgång på produkter som håller EU-standard samt en större inre marknad.

Det ankommer på riksdagen att godkänna det nya fördraget. Enligt regeringens uppfattning finns, som framgår av det ovan anförda, goda skäl för att Sverige bör tillträda fördraget. Det kan i detta sammanhang också tilläggas att det genom hela utvidgningsprocessen funnits en bred politisk majoritet om en positiv inställning till en utvidgad union. Remissinstanserna har också tillstyrkt eller har inte haft något att erinra mot att Sverige ratificerar fördraget. Regeringen föreslår därför att riksdagen godkänner anslutningsfördraget samt slutakten till detta fördrag.

Ett tillträde till anslutningsfördraget föranleder en ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

6.2 Lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regeringens förslag: Anslutningsfördraget förs in i lagens förteckning över de grundläggande fördragen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig har tillstyrkt eller har inte haft något att erinra mot att Sverige ratificerar anslutningsfördraget.

Skälen för regeringens förslag: I Sverige tillämpas principen att ett internationellt avtal som Sverige har tillträtt inte omedelbart blir en del av den svenska rätten, utan måste införlivas med svensk rätt för att bli gällande inför svenska domstolar och andra myndigheter. Det krävdes därför någon form av nationell lagstiftning för att 1994 års anslutningsfördrag, genom vilket Sverige blev medlem i EU, skulle kunna införlivas med svensk rätt (prop. 1994/95:19, del 1 s. 500).

Övergripande bestämmelser om Sveriges anslutning till EU har därför tagits in i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, den s.k. anslutningslagen. I anslutningslagen föreskrivs att anslutningsfördraget och de grundläggande fördragen m.m. gäller här i landet med den verkan som följer av fördragen (2 §). Vidare föreskrivs i 3 § att unionens och atomenergigemenskapens beslut gäller här i landet i den omfattning och med den verkan som följer av bl.a. de fördrag som anges i 4 §. I 3 § kommer således överlåtelse av

beslutanderätten till unionen till uttryck. I 4 § räknas de fördrag och andra instrument upp som avses i 2 och 3 §§. Sveriges tillträde till såväl Amsterdamfördraget som Nicefördraget ledde t.ex. till ändringar på så sätt att dessa fördrag lades till förteckningen i 4 §. Sveriges anslutning till det nu aktuella anslutningsfördraget kräver följaktligen också en ändring i 4 § anslutningslagen. Paragrafen bör ändras på det sättet att anslutningsfördraget läggs till förteckningen i denna paragraf. Detta innebär att anslutningsfördraget införlivas med den svenska nationella rätten och blir gällande här i landet med den verkan som följer av fördraget. Det bör framhållas att lagändringen närmast är av redaktionell karaktär och att anslutningsfördraget inte förutsätter någon överlåtelse av beslutanderätt till EU.

6.3 Konsekvenser för EU:s budget och den svenska avgiften till EU-budgeten.

Regeringens bedömning: Åtagandena i EU:s budget med anledning av Kroatiens inträde uppskattas till ca 540 miljoner euro för år 2013 samt sammanlagt ca 250 miljoner euro under perioden 2013–2014 för de tillfälliga övergångsfaciliteterna. Kroatiens anslutning under det andra halvåret 2013 kan för svensk del medföra en ökad svensk avgift till EU-budgeten.

Remissinstanserna: *Lantbrukarnas riksförbund* anför att det är rimligt att en utvidgning av unionen leder till en ökad budget för EU, åtminstone med vad som motsvaras av det nya medlemslandets avgift till EU:s budget.

Skälen för regeringens bedömning: Åtagandena i EU:s budget med anledning av Kroatiens inträde uppskattas till ca 540 miljoner euro för år 2013 samt sammanlagt ca 250 miljoner euro under perioden 2013–2014 för de tillfälliga övergångsfaciliteterna.

Kroatiens anslutning till EU-fonderna under det andra halvåret 2013 kan för svensk del medföra en ökad svensk avgift till EU-budgeten. Belastningen för den svenska EU-avgiften är dock beroende av faktiska utbetalningar som görs från dessa åtaganden samt om Kroatiens genomförande- och kontrollsystem blir godkända, och kan komma att fördelas under ett flertal år. Ett utfasat förmedlemskapsstöd för Kroatien bidrar också till att mildra effekten för den svenska EU-avgiften. Även övergångslösningarna, som redovisas i avsnitt 7.33, innebär för svensk del ökade kostnader i form av en ökad svensk avgift till EU-budgeten.

Förhandlingar av nästa fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 pågår. När det gäller nästa fleråriga budgetram anser regeringen att den naturliga kostnadsökning som följer av Kroatiens anslutning till EU bör finansieras genom omprioriteringar inom ramen för en reall oförändrad utgiftsnivå.

Anslutningsfördraget är ett mellanstatligt avtal mellan de nuvarande medlemsstaterna och Kroatien. Resultatet av anslutningsförhandlingarna reflekteras i fördraget i form av övergångslösningar och tekniska anpassningar till EU:s regelverk. Nedan följer en närmare beskrivning av anslutningsfördragets innehåll med utgångspunkt i de 35 förhandlingskapitlen. Dessa kapitel motsvarar i stora drag det som brukar benämnas EU:s politikområden.

7.1 Fri rörlighet för varor

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverken för varor från och med anslutningsdagen utan undantag. Vissa övergångsregler finns dock för tillämpningen av direktiv 2001/83/EG om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel.

Remissinstanserna: *Svensk handel* är positiv till de effekter som utvidgningen av EU innebär med en utökad inre marknad samt ytterligare ekonomisk och politisk integration. Organisationen framhåller dock att Kroatien måste anpassa sitt regelverk för att uppnå fri rörlighet för varor och påpekar särskilt att regler för textilier som kräver att de märks med produktinformation på kroatiska bör avskaffas.

Bakgrund: Den fria rörligheten för varor mellan EU:s medlemsstater utgör en grundläggande del av den inre marknaden. Av artikel 30 i EUF-fördraget följer att tullar på import och export är förbjudna mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 34 är kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan förbjudna och enligt artikel 35 gäller motsvarande även för exportrestriktioner. I artikel 36 anges de undantagsfall där medlemsstaterna i förhållande till artikel 34 och 35 får hindra den fria rörligheten för varor, t.ex. för att skydda allmän ordning eller människors och djurs hälsa. För att underlätta gränsöverskridande handel har det skapats sekundärrättsliga regler med tekniska krav för specifika produkter. Harmoniserade regler gäller för en stor andel av de produkter som cirkulerar på EU-marknaden.

Inom de områden där det saknas harmoniserade regler tillämpas den grundläggande EU-rättsliga principen om ömsesidigt erkännande. Principen bygger på EU-domstolens praxis gällande de grundläggande fördragsbestämmelserna om varors fria rörlighet och etablerades genom EU-domstolens dom i målet *Cassis de Dijon*. Av principen följer att om en vara väl släppts på marknaden och uppfyller gällande regler i en av EU:s medlemsstater får den som huvudregel fritt cirkulera inom hela unionen. Undantag är endast tillåtna i de fall som anges i ovan nämnda artikel 36 i EUF-fördraget eller enligt andra grunder som erkänts i EU-domstolens praxis.

Förutom de harmoniserade regler som gäller för enskilda produkter finns det vissa sektorsövergripande sekundärrättsliga regler för att underlätta varors fria rörlighet. På det harmoniserade området finns Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli

2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter. På det icke-harmoniserade området finns Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter. Direktivet etablerar ett remissförfarande på EU-nivå för förslag till nya nationella tekniska regler. På det icke-harmoniserade området finns även Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 764/2008 av den 9 juli 2008 om förfaranden för tillämpning av vissa nationella tekniska regler på produkter som lagligen saluförts i en annan medlemsstat, vilken syftar till att förbättra tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på varuområdet. Onödiga hinder för varuhandeln, t.ex. vissa krav på produktinformation i den mån området inte är harmoniserat, kan exempelvis angripas med hjälp av dessa regler eller med hjälp av handelshindernätverket Solvit.

Läkemedelsområdet, som bortsett från detaljhandeln är exempel på ett i stor utsträckning harmoniserat område inom EU, se t.ex. Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/83/EG av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel senast ändrat genom direktiv 2011/62/EU. Direktivet reglerar bl.a. godkännanden av humanläkemedel.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket för varor från och med anslutningsdagen utan undantag. Vissa övergångsregler finns dock för tillämpningen av direktivet 2001/83/EG av den 6 november 2006 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel. Övergångsreglerna innebär att godkännanden för försäljning av läkemedel som utfärdats enligt kroatisk lagstiftning före anslutningsdagen ska fortsätta att gälla tills de förnyas i enlighet med unionens regelverk alternativt till fyra år från och med anslutningsdagen. Kroatien har i övrigt accepterat hela regelverket och några särskilda konsekvenser för Sverige förväntas inte uppkomma.

7.2 Etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket för etableringsrätt och fri rörlighet att tillhandahålla tjänster samt de övergångsbestämmelser som återfinns i avsnitt 7.3 om utstationerade arbetstagare.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Fri rörlighet för tjänster var en målsättning redan i Romfördraget från 1957, men på grund av medlemsstaternas olika nationella regler har tjänstehandeln inte kunnat nå sin fulla potential. För att undanröja hinder och få bättre genomslag för principerna i artiklarna 49 och 56 i EUF-fördraget om fri etablering respektive fri rörlighet för tjänster antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 september 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet). Tjänstedirektivets bestämmelser var således inte aktuella vid tidigare anslutningar till EU.

Tjänstedirektivet syftar till att skapa en gemensam inre marknad för tjänster genom att göra det enklare för företag att etablera sig och tillfälligt tillhandahålla tjänster. Direktivet är tillämpligt på tjänster som tillhandahålls av tjänsteleverantörer som är etablerade i en medlemsstat inom EU. I tjänstedirektivet anges att direktivet inte ska påverka vissa områden, t.ex. straffrätt och arbetsrätt. I artikel 2.1 definieras direktivets tillämpningsområde. Vissa verksamheter undantas uttryckligen från direktivets tillämpningsområde (artikel 2.2–3). Dessa är t.ex. tjänster som tillhandahålls av bemanningsföretag, hälso- och sjukvårdstjänster samt spelverksamhet. Tjänstedirektivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden och förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden samt genom vissa förändringar i sektorslagstiftning. Samtliga författningsändringar samt en utförlig redogörelse av det svenska genomförandet av tjänstedirektivet finns behandlade i regeringens proposition 2008/09:187 om genomförande av tjänstedirektivet.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket för etableringsrätt och fri rörlighet att tillhandahålla tjänster, dock med beaktande av övergångsbestämmelserna som återfinns i avsnitt 7.3 om utstationering av arbetstagare. Övergångsbestämmelserna hänvisar till artikel 56 i EUF-fördraget vilket innebär att bestämmelserna även inverkar på den fria rörligheten för tjänster.

Kroatiens anslutning till unionen innebär en utökning av den inre marknaden. Det kommer därmed bli enklare för europeiska företag att etablera sig och tillfälligt tillhandahålla tjänster i landet. Några särskilda konsekvenser för Sverige förväntas inte uppkomma. När det gäller konsekvenser för Sverige med anledning av övergångsbestämmelserna om utstationering av arbetstagare, se avsnitt 7.3.

7.3 Fri rörlighet för arbetstagare

Sammanfattning: I förhållande till arbetstagare från Kroatien har de nuvarande medlemsstaterna möjlighet att under en övergångsperiod begränsa tillträdet till sina arbetsmarknader genom att tillämpa nationell lagstiftning och bilaterala avtal i stället för EU:s regelverk om arbetskraftens fria rörlighet inom EU. I Sverige kommer Kroatiska arbetstagare att få fullt tillträde till den svenska arbetsmarknaden. Vidare ges Tyskland och Österrike genom övergångsbestämmelser till utstationeringsdirektivet rätt att tillämpa tillfälliga regler inom t.ex. byggsektorn.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anför att bestämmelserna på området dels kan påverka hur många arbetstagare med familjemedlemmar som börjar arbeta i Sverige och därför omfattas av svensk försäkring, dels hur många samordningsärenden av ländernas socialförsäkringssystem som kan bli aktuella. Kroatiens anslutning till EU antas dock inte medföra några särskilda konsekvenser för svensk socialförsäkring. *Migrationsverket* anser att kroatiska medborgare från och med anslutningstillfället bör ha samma rätt som övriga

unionsmedborgare att fritt ta anställning och att det därför saknas behov av övergångsbestämmelser som ger möjlighet att inskränka rörligheten inom detta område. Migrationsverket anser vidare att det även gäller i fråga om unionsmedborgares familjemedlemmars rätt till anställning. Sverige införde inte några inskränkande övergångsbestämmelser i fråga om den fria arbetskraftens rörlighet vid EU-utvidgningarna 2004 respektive 2007. Några negativa effekter uppstod inte och torde inte heller göra det i Kroatiens fall. Detsamma får antas gälla i fråga om unionsmedborgares familjemedlemmars rätt till anställning.

Bakgrund: Inom ramen för regelverket om fri rörlighet för personer utgör reglerna om fri rörlighet för arbetstagare ett nyckelområde. De grundläggande bestämmelserna på detta område, som innebär att en unionsmedborgare ska kunna ta arbete i en medlemsstat och behandlas på lika villkor som medlemsstatens egna medborgare, finns i artiklarna 45–48 i EUF-fördraget.

Härutöver finns en omfattande sekundärrättslig reglering, bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. I förhandlingskapitlet redogörs även för Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.

Förhandlingsresultatet: Förordning (EU) nr 492/2011 ger i korthet arbetstagarna rätt att fritt ta anställning och arbeta inom ett annat medlemslands territorium enligt det landets lagar och utan att utsättas för diskriminering på grund av medborgarskap.

Enligt artikel 18 i anslutningsakten och dess bilaga V är Kroatiens anslutning förenad med vissa övergångsbestämmelser. Bestämmelserna innebär att rätten för kroatiska arbetstagare att fritt ta anställning i ett annat medlemsland enligt artiklarna 1–6 i förordning (EU) nr 492/2011 inte kommer att gälla i förhållande till kroatiska medborgare de första två åren efter anslutningen. Under övergångsperioden kommer istället de nuvarande medlemsstaterna att tillämpa nationella bestämmelser, eller bestämmelser som följer av bilaterala avtal, som reglerar tillträdet till deras arbetsmarknader för kroatiska medborgare. Dessa bestämmelser kan beroende på hur de är utformade innebära att tillträdet till en nuvarande medlemsstats arbetsmarknad begränsas eller att tillträdet är oinskränkt. I Sverige kommer kroatiska arbetstagare i enlighet med det gällande svenska regelverket att få fullt tillträde till den svenska arbetsmarknaden från och med anslutningsdagen den 1 juli 2013.

Före utgången av tvåårsperioden efter anslutningsdagen ska rådet se över hur övergångsbestämmelserna fungerar med utgångspunkt i en rapport från kommissionen.

Senast vid slutet av tvåårsperioden efter anslutningsdagen ska de nuvarande medlemsstaterna underrätta kommissionen om de kommer att fortsätta att tillämpa nationella bestämmelser eller bestämmelser som följer av bilaterala avtal. Om ingen underrättelse sker innebär det att medlemsstaten framöver ska tillämpa EU:s regelverk om arbetskraftens fria rörlighet.

Fem år efter anslutningsdagen ska övergångsbestämmelserna i princip upphöra att gälla. En medlemsstat som bibehåller nationella bestämmelser eller bestämmelser som följer av bilaterala avtal vid slutet av femårsperioden efter anslutningsdagen får dock vid allvarliga störningar på dess arbetsmarknad eller hot om sådana störningar och efter att ha underrättat kommissionen fortsätta att tillämpa dessa bestämmelser till och med slutet av sjuårsperioden efter anslutningsdagen.

Medlemsstater som väljer att tillämpa EU:s regelverk om arbetskraftens fria rörlighet i förhållande till medborgare från Kroatien har möjlighet att tillämpa en s.k. skyddsklausul till och med utgången av sjuårsperioden efter anslutningsdagen. Klausulen får återopas om staten ”genomgår eller förutser störningar på sin arbetsmarknad som allvarligt skulle kunna hota levnadsstandarden eller sysselsättningen inom en viss region eller ett visst yrke”.

När nationella bestämmelser eller bestämmelser som följer av bilaterala avtal tillämpas av de nuvarande medlemsstaterna i enlighet med övergångsbestämmelserna har Kroatien rätt att bibehålla likvärdiga bestämmelser gentemot medborgare i en sådan medlemsstat.

Övergångsarrangemangen ger stor frihet åt de enskilda medlemsstaterna att bestämma om EU:s regelverk om den fria arbetskraftens rörlighet ska gälla under en övergångsperiod.

Direktiv 2004/38/EG kodifierar EU-domstolens praxis och samlar regelverket för arbetstagare, egenföretagare, studenter och icke-ekonomiskt aktiva i en enda rättsakt. Direktivet syftar bl.a. till att göra det enklare för unionsmedborgare att utnyttja rätten till fri rörlighet samt att underlätta rörlighet och bosättning för unionsmedborgares familjemedlemmar. Grundprincipen är att unionsmedborgare ska kunna röra sig fritt mellan medlemsstaterna på ungefär samma villkor som när medlemsstaternas medborgare rör sig inom de egna länderna. Under tid som övergångsbestämmelserna till förordning 492/2011 gäller ska artikel 23 i direktiv 2004/38/EG som ger familjemedlemmar rätt till anställning vara förenad med vissa övergångsbestämmelser.

Direktiv 96/71/EG (utstationeringsdirektivet) reglerar situationer när en utländsk tjänsteutövare skickar en arbetstagare till ett annat land för att tillfälligt utföra arbete där (utstationering). Enligt utstationeringsdirektivet ska värdlandets regler och villkor vara tillämpliga. Det är regler om minimilön, minsta antal betalda semesterdagar, längsta arbetstid och kortaste vilotid, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen (arbetsmiljö) och diskrimineringsregleringen som avses. De beskrivna områdena brukar kallas direktivets ”hårda kärna”.

Det finns övergångsbestämmelser till utstationeringsdirektivet som innebär att Tyskland och Österrike ges rätt att tillämpa tillfälliga regler inom t.ex. byggsektorn. Övergångsbestämmelserna påverkar inte Sverige eller Sveriges relation med Kroatien.

7.4 Fri rörlighet för kapital

Sammanfattning: Kroatien har beviljats undantag för att under en övergångsperiod på sju år behålla sina nationella regler för fastighetsförvärv.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Fri rörlighet för kapital är en av de fyra friheterna i EU-rätten och utgör en viktig del av den inre marknadens funktion. Den fria rörligheten för kapital omfattar dels kapital- och betalningsöverföringar, dels transaktioner avseende tillgångar såsom fastigheter, företag och portföljinvesteringar. Dessutom ingår bestämmelser om betalningssystem samt bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering.

Fri rörlighet för kapital regleras i artiklarna 63–66 i EUF-fördraget. Enligt artikel 63 i EUF-fördraget ska alla restriktioner för kapitalrörelser eller för betalningar mellan medlemsstaterna samt mellan medlemsstaterna och tredjeland vara förbjudna. Förbudet mot begränsningar för kapitalrörelser innebär dock inte att länderna inte kan ha olika kontroller av kapitalrörelser, till exempel för att förhindra lagbrott.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i kapitlet med ett undantag. Vid förhandlingar i samband med de två föregående utvidgningarna tillämpades en grundläggande princip att de nya medlemsländerna skulle ges möjlighet att under en övergångsperiod behålla sina nationella regler för fastighetsförvärv. Detsamma har gällt vid förhandlingarna med Kroatien. Principen för övergångsregler har varit densamma, nämligen att en övergångsperiod på sju år bör vara möjlig för förvärv av jordbruksfastigheter. Kroatien har följaktligen beviljats en övergångsperiod på sju år under vilka övriga EU-medborgare eller juridiska personer inte har rätt att köpa jordbruksfastigheter.

När det gäller förvärv av fast egendom kan konstateras att Sverige i sin förhandling om ett EU-medlemskap fick en övergångsperiod på fem år för utländska förvärv av fritidsfastigheter.

För Sveriges vidkommande är bedömningen att övergångsperioderna i huvudsak berör privatpersoner och att inga negativa konsekvenser på detta område uppkommer.

7.5 Offentlig upphandling

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att från och med anslutningsdagen tillämpa regelverket utan undantag eller övergångsregler.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Offentlig upphandling är en av hörnstenarna i EU:s inre marknad. Lagstiftningen på området består vid sidan av bestämmelserna i EU-fördragen av ett antal direktiv som harmoniserar lagstiftningen i medlemsstaterna vilket medför att företag kan lämna anbud i

upphandlingar under gemensamma villkor hos samtliga medlemsstaters myndigheter. Prop. 2012/13:6

Det sekundärrättsliga upphandlingsregelverket omfattar förutom direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfaranden vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster, direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfaranden om upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster samt direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfaranden vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet. Ytterligare två direktiv reglerar rättsmedel på upphandlingsområdet, direktiv 1989/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten och direktiv 1992/13/EEG av den 25 februari 1992 om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket utan undantag eller övergångsregler med tillämpning från och med anslutningsdagen. Det torde inte uppstå några särskilda konsekvenser för Sverige eftersom Kroatien har accepterat hela regelverket.

Utvidgningen av unionen innebär en utökning av den inre marknaden. Företag ska därmed kunna lämna anbud i upphandlingar på den utvidgade inre marknaden.

7.6 Bolagsrätt

<p>Sammanfattning: Kroatien har accepterat att från och med anslutningsdagen tillämpa regelverket utan undantag eller övergångsregler.</p>

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Det gemensamma regelverket under detta kapitel omfattar associationsrätt, redovisningsrätt och revision. Regelverket består av ett flertal direktiv och förordningar.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att utan undantag eller övergångsbestämmelser tillämpa regelverket för detta område från och med anslutningsdagen.

7.7 Immaterialrätt

<p>Sammanfattning: Förhandlingarna har resulterat i en särskild bestämmelse om parallellimport av läkemedel samt vissa tekniska anpassningar i fyra förordningar som omfattar gemenskapsvarumärken och gemenskapsformgivning samt tilläggskydd för läkemedel och växtskyddsmedel.</p>
--

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Immaterialrätten är den del av juridiken som handlar om det rättsliga skyddet för intellektuella prestationer och kännetecken. Immaterialrätten består av dels det industriella rättsskyddet, dvs. skyddet för exempelvis uppfinningar, varumärken och mönster, dels upphovsrätten, dvs. skyddet för litterära och konstnärliga verk, och de till upphovsrätten närstående rättigheterna.

Den som utvecklat eller skapat något som uppfyller kraven för att skyddas får ensamrätt att exploatera, dvs. kommersiellt utnyttja, det han eller hon gjort.

Det immaterialrättsliga skyddet har grundläggande betydelse för främjandet av kreativitet och innovation. Rättigheterna är utformade för att balansera olika intressen. Förutsättningarna för skydd, skyddstidens längd och möjligheten att få tvångslicens är exempel på hur systemet balanseras. Rättsområdet, som sedan lång tid tillbaka har stark internationell prägel, drar till sig allt större intresse och berör i praktiken stora ekonomiska värden.

Unionens regelverk när det gäller immaterialrätt består av ett stort antal direktiv och ett flertal förordningar. Dessa syftar bl.a. till att immateriella rättigheter ska kunna tillämpas likformigt på hela den inre marknaden och i förlängningen även till att underlätta den fria rörligheten och främja sund konkurrens.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i detta kapitel från och med anslutningsdagen. Förhandlingarna har dock resulterat i en särskild bestämmelse om parallellimport av läkemedel samt vissa tekniska anpassningar i fyra förordningar (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 469/2009 av den 6 maj 2009 om tilläggskydd för läkemedel, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1610/96 av den 23 juli 1996 om tilläggskydd för växtskyddsmedel, rådets förordning (EG) nr 207/2009 av den 26 februari 2009 om gemenskapsvarumärken samt rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning). Dessa övergångslösningar beskrivs nedan.

Flera läkemedel som i dag är patentskyddade i någon nuvarande medlemsstat har inte och kan inte få ett motsvarande skydd i Kroatien. En utgångspunkt har varit att patentinnehavare inte ska behöva lida förluster på grund av detta. I anslutningsfördraget finns därför en regel som innebär att den som fick patentskydd för ett läkemedel vid en tidpunkt då det inte var möjligt att få motsvarande skydd i Kroatien ska ha rätt att motsätta sig parallellimport därifrån. Den innebär en rätt att motsätta sig att ett läkemedel, som förts ut på marknaden i Kroatien av patentinnehavaren (eller med dennes samtycke), importeras till och marknadsförs i en medlemsstat där patentskyddet gäller. Regeln kallas ”den specifika mekanismen”.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 469/2009 om tilläggskydd för läkemedel finns bestämmelser om ett särskilt tilläggskydd för patent på läkemedel. Förordningen innebär i princip att den som har ett läkemedelspatent kan få fem års extra skyddstid för den produkt tilläggskyddet avser sedan patenttiden löpt ut. En ansökan om tilläggskydd måste som regel göras inom sex månader från den dag då

produkten fick sitt marknadsgodkännande. Ansökningstiden för tilläggskydd kommer således att ha löpt ut för flera läkemedel när den aktuella förordningen börjar gälla i Kroatien. Det har därför införts en möjlighet för patentinnehavaren att under en övergångsperiod kunna ansöka om tilläggskydd i Kroatien, även efter den ordinarie ansökningstidens utgång. Motsvarande regler om tilläggskydd finns för patent på växtskyddsmedel.

På varumärkesområdet har EU ansett det vara väsentligt att garantera gemenskapsvarumärkets enhetliga karaktär. I rådets förordning (EG) nr 207/2009 om gemenskapsvarumärken har därför en bestämmelse införts som innebär att skyddet för gemenskapsvarumärken som registrerats eller ansökt om före Kroatiens anslutningsdag utsträcks till Kroatien vid anslutningen. På så sätt får gemenskapsvarumärkena samma verkan i hela unionen. Regleringen innebär också att innehavaren av ett nationellt varumärke i Kroatien inte kan få ett gemenskapsvarumärke, vars skydd utsträcks till Kroatien, ogiltigförklarat på grund av förväxlingsrisk. Innehavaren av det nationella varumärket har dock i denna situation möjlighet att utverka ett förbud mot användning av gemenskapsvarumärket i Kroatien. Motsvarande lösning har införts även beträffande gemenskapsformgivning.

För Sveriges vidkommande är bedömningen att de överenskomna övergångslösningarna främst berör läkemedelsindustrin. Möjligheten att i vissa fall hindra parallellimport av läkemedel från Kroatien och de utökade möjligheterna att få tilläggskydd för läkemedelspatent är fördelaktiga för svenska läkemedelsföretag. Några negativa konsekvenser för svensk del av övergångslösningarna på varumärkes- och formgivningsområdet är inte att vänta.

7.8 Konkurrens

Sammanfattning: Förhandlingarna har resulterat i vissa övergångslösningar som innebär att landet ska genomföra ett omstruktureringsprogram för varvsindustrin och säkerställa att kvarstående skuld från omstruktureringen av stålsektorn återbetalas.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: EU:s bestämmelser om konkurrens rör frågor om konkurrensbegränsande avtal mellan företag och missbruk av dominerande ställning (artiklarna 101–102 i EUF-fördraget), statligt stöd till näringslivet (artiklarna 107–108 i EUF-fördraget), offentliga företag och företag med särskilda rättigheter (artikel 106 i EUF-fördraget) samt statliga monopol av kommersiell karaktär (artikel 37 i EUF-fördraget). Omfattande sekundärrättsliga bestämmelser finns på konkurrens- respektive statsstödsområdena.

Kroatien har ställts inför uppgiften att anpassa den nationella lagstiftningen i berörda delar, bygga upp tillräcklig administrativ kapacitet och säkerställa att regelverket också tillämpas på ett trovärdigt sätt.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket utan undantag med tillämpning från och med anslutningsdagen. Kroatien har dock medgivits vissa övergångslösningar som beskrivs nedan.

Kroatien ska genomföra ett omstruktureringsprogram för varvsindustrin genom privatisering på grundval av ett konkurrensutsatt anbuds förfarande. I omstruktureringen för vart och ett av de aktuella företagen fastställs villkor avseende bl.a. nivån på det statliga stödet, det egna bidraget, kapacitetsminskningar, produktionsbegränsningar och andra åtgärder som vidtas för att garantera en återgång till lönsamhet.

Villkoren kommer att införlivas i de respektive privatiseringsavtal som ingås mellan Kroatien och företagens köpare. Privatiseringsavtalen ska föreläggas kommissionen för godkännande och undertecknas före Kroatiens anslutning.

Kommissionen ska noga övervaka genomförandet av omstruktureringsplanerna och att villkoren efterlevs. Kroatien ska förse kommissionen med rapporter om omstruktureringen av de stöd-mottagande företagen senast den 15 juli varje år till utgången av 2020.

Kroatien har också godtagit kommissionens åtgärder som syftar till att säkerställa att den skuld som kvarstår efter omstruktureringen av den kroatiska stålsektorn 2002–2007 återbetalas, inklusive effektiv ränta.

Det torde inte uppstå några särskilda konsekvenser för Sverige eftersom Kroatien har accepterat hela regelverket. Avseende omstruktureringen av varvs- och stålindustrin övervakar kommissionen att processen är förenlig med den inre marknaden och att svenska företag därmed inte påverkas.

7.9 Finansiella tjänster

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på området från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: På området finansiella tjänster har en rad direktiv och förordningar antagits för att genomföra den inre marknaden för finansiella tjänster. Regleringarna innehåller gemensamma bestämmelser om etablering av verksamhet och drivande av gränsöverskridande verksamhet inom EU samt grundläggande regler om tillsyn på finansmarknadsområdet. En annan drivande faktor bakom utvecklingen på senare år har varit den finansiella krisen hösten 2008 och mot bakgrund av denna inleddes ett arbete inom EU med att se över och förbättra regelverket för och tillsynen över de finansiella marknaderna. Under senare år har kommissionen kommit med flera förslag som har syftat till att skapa ett mer robust regelverk på området och enighet har nåtts kring flera av dessa förslag samtidigt som ytterligare förslag har tillkommit. Vidare finns en gemensam finansiell tillsynsstruktur bestående av tillsynsmyndigheter på EU-nivå på bankområdet (Eba),

försäkringsområdet (Eiopa) och värdepappersområdet (Esma) samt en europeisk systemrisknämnd. Prop. 2012/13:6

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat regelverket och har inga övergångslösningar eller undantag. Här bör samtidigt understrykas att regelverket på finansmarknadsområdet är i snabb utveckling och det förutsätts att Kroatien även ska införliva de nya rättsakterna.

Några särskilda konsekvenser för svensk del kan inte förutses.

7.10 Informationssamhälle och medier

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på dessa områden från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: *Post- och telestyrelsen* påpekar att samarbetet med den kroatiska regleringsmyndigheten HAKOM enbart har gett positiva erfarenheter när det gäller intresse och engagemang för att anpassa sig till den Europeiska regleringen på området.

Bakgrund: Regelverket inom detta område utgörs av bestämmelser som syftar till att avreglera telekommunikationsmarknaderna och av bestämmelser om informationssamhällets tjänster och audiovisuella medier.

Liberaliseringen av telekommunikationsmarknaderna i EU påbörjades år 1988. År 2002 antogs ett nytt regelpaket för elektroniska kommunikationer i syfte att modernisera och anpassa reglerna på området. Avsikten var att anpassa regleringen till en mer konkurrensutsatt marknad och att ta hänsyn till konvergensen, dvs. sammanmältningen av tele, data och rundradio. Regelverket innebär att alla typer av infrastruktur (telenät, datanät, rundradionät m.fl.) regleras på samma sätt genom teknikneutralitet. År 2009 antogs ett ändringspaket med moderniseringar av 2002 års direktiv som kan sägas ta ytterligare steg i samma riktning. Kroatiens nya lag om elektronisk kommunikation trädde i kraft den 1 juli 2008.

Unionens regelverk när det gäller kulturfrågor och audiovisuella frågor omfattar främst rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, vilket utgör det rättsliga ramverket för den fria rörligheten för televisionssändningsverksamheter inom unionen. Direktivet omfattar bl.a. regler för sändningsverksamhet, programkvoter, reklam, skydd av minderåriga och listor över viktiga evenemang.

Direktivet har reviderats med hänsyn till bl.a. kommunikationsteknikens spridning och den tekniska utvecklingen. Det ändrade direktivet benämns rådets direktiv 2007/65/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförande av sändningsverksamhet för television om audiovisuella medietjänster. Kroatien har slutfört översynen av sin medislagstiftning och de ändringar

av lagen om elektroniska medier som antogs i mars 2008 samt i juli 2011 har inneburit en anpassning till det aktuella direktivet.

Inom området för informationssamhällets tjänster omfattar unionens regelverk främst e-handelsdirektivet från år 2000 (som rör vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster inom unionen, särskilt elektronisk handel) och direktivet om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer från 1999 (vars övergripande syfte är att samordna medlemsstaternas tekniska och juridiska arbete vad gäller elektroniska signaturer). Med Kroatiens ändringar av lagen om elektronisk handel och lagen om elektroniska signaturer har en anpassning skett till de ovannämnda direktiven.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på dessa områden från och med anslutningsdagen. Genom att Kroatien ansluter sig till ramverket för reglering av elektroniska kommunikationer kommer dess telemarknad att vara öppen för konkurrens på samma sätt som i övriga EU. Detta torde innebära utökade möjligheter för svenska operatörer att kunna agera på dessa marknader. I övrigt innebär inte utvidgningen några särskilda konsekvenser för svensk del inom området för informationssamhälle och medier.

7.11 Jordbruk och landsbygdsutveckling

Den gemensamma jordbrukspolitiken är ett av EU:s mest omfattande politikområden. Regelverket är stort och detaljerat. Det gör att Kroatiens anslutning till EU omfattar en rad övergångslösningar som kommer att tillämpas på området. Förhandlingskapitlet om jordbruks- och landsbygdsutvecklingsfrågor är indelat efter den gemensamma jordbrukspolitikens olika huvudområden, det vill säga direktstöd, marknadsordning och landsbygdsutveckling. Därutöver förklaras även åtgärder gällande horisontella frågor samt övergångsbestämmelser gällande EU:s kvalitetspolitik.

Med hänsyn till det omfattande regelverket beskrivs nedan endast de mest centrala områdena och kortfattade redogörelser lämnas för de viktigaste övergångslösningarna.

Det bör även uppmärksammas att nuvarande jordbrukspolitik löper fram till och med år 2013. Kommissionens förslag till en framtida gemensam jordbrukspolitik presenterades under hösten 2011. I skrivande stund pågår förhandlingarna och åtgärder och utformning kan därför komma att förändras.

7.11.1 Horisontella frågor

Sammanfattning: Kroatien har genomfört omfattande åtgärder för att kunna införa ett förvaltnings- och kontrollsystem men uppmanas till fortsatta ansträngningar. Bestämmelserna i anslutningsfördraget kommer att kompletteras med bestämmelser för att skydda EU:s finansiella intressen. Vad gäller statligt stöd ska Kroatien efter

anslutningen till EU inom fyra månader informera kommissionen om alla statliga stödåtgärder som ska klassas som befintligt stöd.

Prop. 2012/13:6

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Ett integrerat kontroll- och administrationssystem (IAKS) infördes år 1992. Systemet är datoriserat och innefattar identifiering av jordbruksskiften, system för identifiering av djur, stödansökningar samt ett integrerat kontrollsystem. Kontroll av stödmottagare sker såväl administrativt som fysiskt. Avvikelse medför sanktioner i form av minskat stöd till stödmottagaren.

Regleringen av statligt stöd inom jordbrukssektorn sker enligt artikel 42 i EUF-fördraget. Det vill säga att kommissionen har befogenhet att granska och lämna förslag på åtgärder som krävs med hänsyn till utvecklingen på den inre marknaden.

Interventionsåtgärder i form av offentlig lagring av jordbruksprodukter finansieras av den Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och regleras i kommissionens förordning (EG) nr 884/2006 av den 21 juni 2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1290/2005 när det gäller finansiering genom EGFJ av interventionsåtgärder i form av offentlig lagring.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har genomfört omfattande åtgärder för att införa IAKS senast vid tidpunkten för inträde i EU. EU uppmanar dock till fortsatta ansträngningar för att säkerställa inrättandet av förvaltnings- och kontrollsystemet. Bestämmelserna i anslutningsfördraget kommer att kompletteras med bestämmelser för att skydda EU:s finansiella intressen i detta hänseende.

Vad gäller tillämpningen av statligt stöd ska Kroatien efter anslutningen till EU inom fyra månader delge detaljerad information till kommissionen över alla statliga stödåtgärder som ska klassas som befintligt stöd. Stödåtgärder som inrapporterats ska klassas som befintligt stöd till och med utgången av det tredje året efter anslutning. Statligt stöd ska regleras enligt artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget.

De offentliga lager av jordbruksprodukter som vid anslutningsdagen innehåller av Kroatien och som är ett resultat av landets politik för marknadsstöd kommer att tas över av unionen till det värde som anges i kommissionens förordning (EG) nr 884/2006. Lagren tas endast över om unionen tillämpar offentlig intervention för de berörda produkterna. Kroatien blir vid anslutningsdagen betalningsskyldigt till unionens allmänna budget i de fall lagren i fri omsättning i landet överstiger den mängd som betraktas som ett normalt övergångslager.

Övergångsbestämmelserna förväntas inte medföra några särskilda konsekvenser för Sverige.

7.11.2 Direktstöd

Sammanfattning: EU har på Kroatiens begäran fastställt det totala årliga beloppet för direktstöd till 373 miljoner euro. Vidare anser EU att hänsyn bör tas till Kroatiens exceptionella situation när det gäller jordbruksmark som misstänks vara minerad.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Direktstödet inom den gemensamma jordbrukspolitiken baseras idag på historiska stödnivåer eller på jordbruksareal. För att berättigas till stöd kräver dagens system att man som jordbrukare följer tillämplig lagstiftning på området och uppfyller kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden, så kallade tvärvillkor. Det finns möjlighet för vissa medlemsstater att koppla stödet till specifik produktion. Direktstöden regleras i rådets förordning (EG) nr 73/2009 av den 19 januari 2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare.

Förhandlingsresultatet: EU har på Kroatiens begäran fastställt det totala årliga beloppet för direktstöd till 373 miljoner euro (exklusive nationell minröjningsreserv). Direktstödet införs successivt under en period på 10 år, dvs. 25 procent av den nivå som gällde för EU-15 procent första året efter anslutningen, 30 procent andra året efter anslutningen, 35 procent tredje året efter anslutning och 40 procent fjärde året efter anslutningen. Därefter sker en ökning med 10 procentenheter per år fram till tionde året efter anslutning. Detta innebär att Kroatien tilldelas direktstöd omfattande 93,25 miljoner euro år 2013. Förutsättningen för ersättning för direktstöd som beviljats jordbrukare för år 2013 är att Kroatien, före anslutningen, tillämpar regler som är identiska med dem som fastställts för sådant direktstöd i rådets förordning (EG) nr 73/2009.

Vidare anser EU att hänsyn bör tas till Kroatiens exceptionella förutsättningar gällande jordbruksmark som misstänks vara minerad. Därför godtas begäran om inrättandet av en nationell minröjningsreserv som ska vara tillgänglig i tio år från och med anslutningsdagen. Alla belopp inom direktstödet, inklusive minröjningsreserven, finansieras under budgetrubrik 2 i EU-budgeten.

Vad gäller tvärvillkoren för gårdsstöd ska Kroatien gradvis börja tillämpa verksamhetskraven som avses i artikel 4 i rådets förordning (EG) nr 73/2009. Vidare ska Kroatien se till att mark som var permanent betesmark den 1 juli 2013 bibehålls som permanent betesmark. Kroatien kommer att tillämpa den nationella reserven inom systemet för samlat gårdsstöd om den nationella reserven inte utgör mer än 20 procent av den nationella finansieringsramen och den tillämpas före anslutningen till EU såsom meddelats kommissionen. Kroatien kommer att tillämpa kopplat stöd till jordbrukare med am- och dikor samt får och getter inom ramen för de nationella taken.

Övergångsbestämmelserna tros inte leda till några omfattande konsekvenser för Sverige. Det successiva införandet av direktstöden sker på samma sätt som vid tidigare medlemsstaters inträde i EU.

7.11.3 Den samlade marknadsordningen

<p>Sammanfattning: Kroatien kommer inför inträdet i EU att ges en nationell produktionskvot baserad på den inhemska konsumtionen av socker under referensperioden 2004–2008. Den geografiska beteckningen Samoborski bermet kommer att skyddas i förordningen</p>
--

för aromatiserat vin. För Kroatiens mejerisektor ska en särskild omstruktureringsreserv fastställas.

Prop. 2012/13:6

Remissinstanserna: *Jordbruksverket* påpekar att Kroatiens inträde visserligen skulle kunna leda till en ökning inom EU:s sockerbalans men att EU:s sockermarknad efter reformen 2006 är ett underskottsområde och som får förlita sig på kompletterande import.

Bakgrund: I rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter regleras produktion, prissättning och annat stöd gällande flertalet jordbruksprodukter.

Socker

Sockerproduktion är kvoterad inom EU. Marknadsordningen är delvis självfinansierad genom att odlare och industri betalar in produktionsavgifter. Gränsskyddet för EU består av tullar och olika importkvoter med ingen eller nedsatt tull. EU:s sockersektor har sedan 2008 genom reform och omstrukturering blivit mer anpassad till världsmarknaden. Inför år 2015 föreslås att kvotsystemet fasas ut.

Vin

Bestämmelser gällande definition, beskrivning och presentation av aromatiserande viner regleras i rådets förordning (EEG) nr 1601/91 av den 10 juni 1991 om allmänna bestämmelser för definition, beskrivning och presentation av aromatiserade viner, aromatiserade vinbaserade drycker och aromatiserade drycker baserade på vinprodukter.

Mjök

Mjökproduktionen är kvoterad inom EU. Mjöksektorn omfattas även av lagstiftning gällande bland annat privat lagring för mejeriprodukter och konsumtionsfrämjande stöd. I samband med reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken föreslås att systemet med mjökkvoter fasas ut.

Förhandlingsresultatet

Nedan beskrivs några av de övergångsbestämmelser som knutits till ovan beskrivna marknadsordningar.

Socker

Kroatien kommer inför inträdet i EU att ges en nationell produktionskvot baserad på den inhemska konsumtionen av socker under referensperioden 2004–2008. Kroatiens importkvot av rårorsocker för raffinering begränsas under en övergångsperiod omfattande högst tre regleringsår efter anslutning. Importkvoten ska dock helt eller delvis upphöra att gälla vid öppnandet av de kompenserande sockerkvoterna inom ramen för förhandlingarna i WTO. Övergångsbestämmelserna inom ramen för sockersektorn skulle kunna leda till ett överskott i EU:s sockerbalans.

Den geografiska beteckningen Samoborski bermet kommer att skyddas i förordningen för aromatiserat vin. Vidare tillåts Kroatien att släppa ut produkten Mlado vino portugizac på den kroatiska marknaden eller till tredje länder tills utförsäljning av lagret som finns på anslutningsdagen genomförts.

Mjök

För Kroatiens mejerisektor ska en särskild omstruktureringsreserv fastställas. Reserven ska frisläppas från och med den 1 april det första kvotåret efter anslutning i den mån egenkonsumtionen av mjök och mjökprodukter i Kroatien har sjunkit sedan 2008–2012. Kommissionen beslutar om frisläppande och fördelning av reserven.

7.11.4 Kvalitetspolitik

Sammanfattning: Inom 12 månader efter anslutningen ska Kroatien kunna ansöka om EU-registrering av de registreringar som skett inom ramen för det etablerade nationella systemet.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: EU:s kvalitetspolitik omfattar fastställande av ursprungsbeteckning, geografisk beteckning och beteckning för traditionell specialitet på jordbruksprodukter.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har inrättat ett nationellt system för registrering av produkter med ursprungsbeteckning, geografisk beteckning och traditionell specialitet. Inom 12 månader efter anslutningen till EU ska Kroatien kunna ansöka om EU-registrering av de registreringar som skett inom ramen för det etablerade nationella systemet. I och med anslutning till EU ska medlemslandet säkra skyddet av EU-registreringar.

Övergångsbestämmelserna förväntas inte medföra några konsekvenser för Sverige.

7.11.5 Landsbygdsutveckling

Sammanfattning: På grund av jordbrukets och landsbygdsens specifika behov gäller övergångsbestämmelser för Kroatien som ska syfta till att underlätta struktur- och miljöanpassningen av jordbrukssektorn.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) utgör ett ramverk för respektive medlemsstats landsbygdsutvecklingsprogram och syftar till en hållbar utveckling av landsbygden med anknytning till jordbruket och dess omställning. Insatserna ska komplettera andra instrument inom den

gemensamma jordbrukspolitiken för att bidra till att uppnå målen i artikel 39 i EUF-fördraget. Prop. 2012/13:6

Den nuvarande förordningen löper fram till och med år 2013. Beslut har ännu inte fattats om den nya förordningen som ska gälla under perioden 2014–2020, varför åtgärder och utformning kan komma att revideras.

Samtliga åtgärder för utveckling av landsbygden kräver nationell medfinansiering. Landsbygdsåtgärderna finansieras av den europeiska fonden för landsbygdsutveckling, EJFLU.

Förhandlingsresultatet: På grund av jordbrukets och landsbygdens specifika behov i det blivande medlemslandet gäller för Kroatien övergångsbestämmelser som ska syfta till att underlätta struktur- och miljöanpassningen av jordbrukssektorn. En liknande lösning gällde för de två senast anslutna medlemsstaterna Bulgarien och Rumänien. Exempel på åtgärder är särskilda omstruktureringsstöd och stöd för att uppnå EU-standard för livsmedelssäkerhet, djurhållning och miljö. Kroatien kommer inte att tilldelas stöd från EJFLU under år 2013. Istället tilldelas 27,7 miljoner euro från IPARD (Agriculture and rural development plan) under rubrik 4 i EU-budgeten för detta år.

För att underlätta genomförandet av unionens regelverk samt lösa prioriterade problem för en hållbar anpassning av jordbrukssektorn och landsbygden, har Kroatien liksom de två senast anslutna medlemsstaterna erbjudits s.k. differentierade anslag, vilket innebär en förlängd tid mellan åtagande och utbetalning. Proceduren är densamma som för strukturfonderna och föreslås gälla under förutsättning att Kroatien ansluter sig till EU före utgången av nuvarande programperiod 2007–2013.

Kroatien tillåts även använda medel avsedda för landsbygdsutveckling till att komplettera direktstöden. Den sammanlagda överföringen får inte överstiga 20 procent av medlen tilldelade från EJFLU för respektive år. Unionens bidragsandel får i fråga om kompletteringar av direktstöd inte överstiga 80 procent.

Övergångsbestämmelserna för Kroatien innebär inga särskilda konsekvenser för Sverige. För Kroatien främjar landsbygdsåtgärderna strukturutvecklingen och miljön i lantbruket och ger ökade möjligheter till effektivisering av jordbrukssektorn, vilket på sikt kan öka ländernas konkurrenskraft. Däremot kan stödet för landsbygdsutveckling i Kroatien år 2013 innebära en höjning av Sveriges EU-avgift.

7.12 Livsmedelssäkerhet, veterinära och fytosanitära frågor

7.12.1 Livsmedel

Sammanfattning: Kroatien har beviljats tillfälliga undantag från hygienreglerna för ett antal anläggningar inom sektorerna för kött, mjölk, fisk och animaliska biprodukter. Produkter från dessa anläggningar får endast säljas på den nationella marknaden och måste märkas i särskild ordning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Livsmedelsområdet (alla typer av livsmedel, både vegetabiliska och av animaliskt ursprung) är i stort sett totalharmoniserat inom EU. Det innebär att ingen enskild medlemsstat kan ha vare sig strängare eller mer liberala regler än de andra. Syftet med livsmedelslagstiftningen är att skydda konsumenternas hälsa samt att underlätta handeln genom gemensamma bestämmelser inom hela EU.

Förhandlingsresultatet: Liksom flertalet av de tolv senast anslutna medlemsstaterna har Kroatien beviljats undantag från hygienreglerna för ett antal anläggningar inom sektorerna för kött, mjölk, fisk och animaliska biprodukter under en viss period. I Kroatiens fall sträcker sig denna fram till den 31 december 2015. Produkter från de anläggningar som omfattas av undantagen får endast säljas på den nationella marknaden och måste märkas i särskild ordning. Genom övergångsåtgärder tillåts även saluföring på den kroatiska marknaden av vissa marmeladprodukter, för utförsäljning av det lager som finns på anslutningsdagen.

Kroatien ska säkerställa att alla anläggningar som vid tidpunkten för anslutningen inte helt och hållet uppfyller kraven i unionens regelverk för livsmedelssäkerhet, kommer att upphöra med sin verksamhet, såvida de inte omfattas av övergångsbestämmelser.

7.12.2 Veterinära frågor och djurskydd

Sammanfattning: Sändningar av produkter från Kroatiens territorium som transiteras via ställena för införsel i Klek eller Zaton Doli genom Bosnien och Hercegovinas territorium undantas från veterinärkontroller. Vidare ska värphöns som vid anslutningsdagen befinner sig i en värpperiod under en övergångsperiod få hållas i burar som inte uppfyller EU:s bestämmelser.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: EU:s regelverk inom det veterinära området, dit även foderfrågor räknas, innehåller regler som syftar till att säkerställa folk- och djurhälsa. Regelverket innefattar bl.a. bestämmelser om kontroll i samband med rörligheten av djur och varor på den inre marknaden och kontroll vid import av dessa från tredjeland. Det innefattar även åtgärder mot djursjukdomar samt bestämmelser om hantering av animaliska biprodukter. Åtgärder mot djursjukdomar omfattar både de som smittar från djur till djur och de som smittar från djur till människa, vilket oftast sker via livsmedel. Animaliska biprodukter utgörs bl.a. av specificerat riskmaterial, dvs. de delar av nötkreatur som kan sprida BSE.

EU:s bestämmelser om djurskydd består bl.a. av minimiregler avseende utrymmen för djurhållning och krav vid transporter. Reglerna är viktiga för att behålla konsumenternas förtroende för produktionen av livsmedel av animaliskt ursprung. Dessutom kan olika efterlevnadsgrad i nya medlemsstater medföra ojämlika konkurrensvillkor och därmed störa den inre marknads funktion.

Förhandlingsresultatet: Genom undantag får sändningar av produkter från Kroatens territorium som transiteras genom Bosnien och Hercegovinas territorium vid Neum (den s.k. Neum-korridoren) innan de återinförs på Kroatens territorium via ställena för införsel i Klek eller Zaton Doli undantas från veterinärkontroller. Specifika krav anges som förutsättning för detta och särskilda ställen för införsel ska inrättas. Undantaget kan återkallas vid behov.

Värphöns som vid anslutningsdagen befinner sig i en värpperiod får under en övergångsperiod hållas i burar som inte uppfyller EU:s bestämmelser. Sådana burar ska sluta att användas senast tolv månader efter anslutningen. Ägg som omfattas av undantagen får endast säljas på den nationella marknaden och måste märkas i särskild ordning

7.12.3 Växtskydd och utsäde

Sammanfattning: Kroatien får under viss tid fortsätta att sälja utsäde av lantbruksväxter och köksväxter som inte finns på godkända sortlistor inom EU. Under denna period får detta utsäde inte säljas i andra medlemsstater.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Inom ramen för den inre marknaden finns lagstiftning som syftar till att förhindra spridning av växtskadegörare och växtsjukdomar vid handel och förflyttning av växter och växtprodukter. Regelverket omfattar bestämmelser om vilka skadegörare och sjukdomar som ska omfattas av lagstiftningen (de som kan orsaka stora ekonomiska skador), importbestämmelser, regler om förflyttning på den inre marknaden samt i viss omfattning regler om bekämpningsåtgärder vid utbrott.

Lagstiftningen för saluföring av utsäde och förökningsmaterial riktar sig mot olika växtslag som exempelvis lantbruksväxter, potatis och köksväxter. De huvudsakliga syftena med lagstiftningen är att säkerställa en hög produktion samt att konsumenten får utsäde som är sortäkta och som uppfyller kvalitetskrav avseende bl.a. grobarhet och sundhet.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har inte beviljats några övergångslösningar inom växtskyddsområdet. Kroatien får skjuta på tillämpningen av de direktiv som kräver att sorter av vissa arter av lantbruksväxter och köksväxter förs upp på officiella sortlistor till den 31 december 2014. Under denna period får sådant utsäde inte säljas i andra medlemsstater.

7.13 Fiske

Sammanfattning: Kroatien har under viss tid beviljats undantag från regelverket för djuphavsfiske med bottentrål och småskaligt fiske för husbehov samt undantag som rör exklusiva tillträdesregler i Sloveniens territorialvatten.

Remissinstanserna: *Havs- och vattenmyndigheten* delar regeringens uppfattning att någon konkurrenssituation gentemot svenskt fiske- och

vattenbruk inte förväntas uppkomma med anledning av Kroatians anslutning till Europeiska unionen.

Bakgrund: I likhet med den gemensamma jordbrukspolitiken är den gemensamma fiskeripolitiken en fullt utvecklad unionspolitik där unionen har exklusiv kompetens. Det övergripande målet för fiskeripolitiken är att tillförsäkra ett utnyttjande av akvatiska levande resurser under hållbara ekonomiska, miljömässiga och sociala förhållanden. Den gemensamma marknaden för fiske omfattar också fiskprodukter fram till och med det första bearbetningsledet.

Den gemensamma fiskeripolitiken består av följande delar: resurspolitik, strukturpolitik, marknadspolitik, bestämmelser om kontroll i syfte att övervaka efterlevnaden av regelverket samt externa relationer.

Rådets förordning (EG) nr 2371/2002 av den 20 september 2002 om bevarande och hållbart utnyttjande av fiskeresurserna inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken anger de allmänna målen för den gemensamma fiskeripolitiken och berör bl.a. fiskets resursfrågor. Politiken omfattar bevarande, förvaltning och utnyttjande av levande akvatiska resurser, vattenbruk samt beredning och avsättning av fiskeri- och vattenbruksprodukter när sådana verksamheter bedrivs inom medlemsstaternas territorier, i unionens fiskevatten och för unionens fartyg i andra länders vatten. Målet är att säkerställa att levande akvatiska resurser utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomisk, miljömässigt och socialt hänseende. Förordningen anger ramarna för tillträde till och förvaltning av resursen, kontroll av fiskeaktiviteterna samt vilka medel och förfaranden som krävs. Kommissionen presenterade sommaren 2011 ett förslag till en ny förordning. Den är nu föremål för förhandlingar och en ny grundförordning planeras träda i kraft 2014.

Strukturpolitiken för fiskenäringen avser hela unionen och därmed omfattas hela unionen av strukturstöd till fiskenäringen, vari beredningsindustri och vattenbruk inkluderas. Syftet med åtgärderna är att främja de övergripande målen för den gemensamma fiskeripolitiken om att säkerställa att levande akvatiska resurser utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende. Avgörande för detta är att anpassa fiskeflottan och dess verksamhet till tillgängliga fiskeresurser. Åtgärderna ska även främja en konkurrenskraftig näring genom moderniseringar. Kroatien kommer att fasas in gradvis i strukturpolitiken. Strukturpolitiken för fisket är inom EU föremål för en översyn och en ny förordning planeras att träda i kraft 2014.

Den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter syftar till att inom unionen införa en gemensam marknad för fiskeriprodukter. För att uppnå detta måste tullhinder och alla andra åtgärder som skulle kunna hindra fri rörlighet för fiskeriprodukter avvecklas. Vidare måste gemensamma regler för marknaden för fisk fastställas. Ett annat syfte med marknadspolitiken är att främja stabilitet på marknaden med hjälp av stöd till producentorganisationer och olika interventionsåtgärder. Den sekundärrättsliga regleringen rörande marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter är föremål för en översyn och en ny EU-förordning planeras att träda i kraft år 2014.

För att den gemensamma fiskeripolitiken ska kunna genomföras effektivt ställs också krav på en fungerande kontroll som omfattar

åtgärder inom resurs-, struktur- och marknadspolitiken. Ansvaret för kontrollen ligger i första hand hos respektive medlemsstat men samarbete och samverkan mellan medlemsstaterna är väsentliga för en likartad tillämpning av regelverket inom unionen. Ett gemensamt EU-organ för fiskerikontroll verkar för att främja operativ samordning av medlemsstaternas gränsöverskridande fiskerikontroll, bistår medlemsstaterna med utbildningsaktiviteter samt ger kommissionen tekniskt stöd vid behov.

Det internationella samarbetet på fiskets område har ofta politisk betydelse även utanför fiskeripolitiken. I arbetet diskuteras fiskerifrågor som inkluderar aspekter av internationell rätt, internationell handel, nationell suveränitet, budgetåtaganden samt internationellt utvecklingsamarbete. EU:s externa relationer på fiskets område omfattar multilateralt samarbete (bl.a. inom ramen för FAO och OECD), regionalt samarbete samt bilateralt samarbete med tredjeland.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket från och med anslutningsdagen med vissa övergångsbestämmelser som ska gälla till och med år 2014. Övergångsbestämmelserna avser undantag från gällande regelverk för Medelhavet beträffande djuphavsfiske med bottentrål samt småskaligt fiske för husbehov. Övriga särskilda bestämmelser rör exklusiva tillträdesregler i Sloveniens territorialvatten enligt tidigare grannlandsavtal samt villkor för finansiering av insatser för avlägsna öar och yttersta randområden från Europeiska fiskerifonden.

Kroatien fångar årligen mindre än 40 000 ton bottenlevande och pelagiska arter i Medelhavet som i huvudsak används för mänsklig konsumtion. Vattenbrukets årsproduktion understiger 15 000 ton per år och de viktigaste arterna är havsabborre, tonfisk, musslor och ostron. Någon konkurrenssituation gentemot svenskt fiske eller vattenbruk förväntas inte uppkomma. Befolkningen i Kroatien uppgår till 4,6 miljoner invånare varför betydelsen för en eventuell exportmarknad för svenska fiskeriprodukter torde vara begränsad. En förutsättning för en sådan marknad är förutom ekonomisk tillväxt att marknaden aktivt bearbetas.

7.14 Transporter

Sammanfattning: Kroatien får inte tillgång till de nationella vägtransportmarknaderna under en tvåårsperiod. Avtal på sjöfartsområdet som ingåtts före dagen för Kroatiens anslutning får fortsätta att tillämpas till och med utgången av 2016. Vidare finns en övergångsperiod i fråga om vissa kryssningstjänster.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Artiklarna 90–100 i EUF-fördraget föreskriver att unionen ska ha en gemensam transportpolitik. Transportområdet omfattas av fri rörlighet för tjänster inom ramen för den inre marknaden. Den gemensamma transportpolitiken syftar till att avskaffa nationella handelshinder och regleringar som hindrar fri rörlighet för transporttjänster. Transportområdet består huvudsakligen av sekundärlagstiftning i

form av ett hundratal förordningar, direktiv och beslut. Med anslutningslandet har enighet uppnåtts om ett antal övergångsbestämmelser vilka berör vägtransport- och sjötransportområdet.

Bestämmelserna för vägtransporter kan delas in i två delar, bestämmelser för marknadstillträde och bestämmelser som syftar till att skapa lika konkurrensvillkor. Till bestämmelser för marknadstillträde hör Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 1072/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler för tillträde till den internationella marknaden för godstransporter på väg, som bl.a. reglerar när en åkare kan utföra transporter inom EU utan särskilt tillstånd. Cabotagetransporter (rätt att utföra inrikes trafik i ett land med ett fordon registrerat i ett annat land) får enligt förordningen bedrivas fritt inom unionens gränser. Det innebär att kvoteringar eller dylikt inte längre får existera för transporter mellan medlemsländerna. Till bestämmelser med syfte att skapa lika konkurrensvillkor hör bl.a. gemensamma regler för kör- och vilotider, gemensamma minimiregler om kraven för att få yrkestillstånd samt uttaget av fordonsskatter, vägtullar och vägavgifter. Under de senaste åren har beslutats en rad direktiv som syftar till att förbättra yrkesförarnas sociala villkor och trafiksäkerheten (det sociala paketet). Reglerna rör bl.a. säkerhetsbälten, förartillstånd, fordonskonstruktion för större trafiksäkerhet samt gränsvärden för miljöpåverkande utsläpp.

Även på sjöfartsområdet finns regler för marknadstillträde och friheten att tillhandahålla tjänster inom medlemsstaterna, nämligen rådets förordning (EEG) nr 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpningen av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage). Under de senaste åren har regler på sjösäkerhetsområdet beslutats till följd av en rad uppmärksammade fartygsolyckor.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i detta kapitel från och med anslutningsdagen med undantag för några övergångslösningar. Vid anslutningen till EU ska landet få fullt marknadstillträde för internationella transporter på väg enligt förordning (EG) nr 1072/2009. Kroatien ska dock endast få gradvis tillträde till cabotagemarknaden. Utifrån en begäran från EU har övergångsbestämmelser beslutats som innebär ett ömsesidigt förbud mot tillgången till de nationella transportmarknaderna under en tvåårsperiod. Detta innebär att varken EU:s åkare eller anslutningslandets åkare får utföra inrikes transporter på varandras respektive territorier under övergångsperioden. Medlemsstaterna, såväl de nuvarande som den blivande, har möjlighet att förlänga övergångsperioden med upp till två år. Under övergångsperioden kan medlemsstaterna bilateralt utväxla cabotagetillstånd med anslutningslandet genom bilaterala avtal.

På sjöfartsområdet har anslutningslandet begärt en övergångsperiod till och med den 31 december 2016 vad gäller artikel 4.1 i förordning (EEG) nr 3577/92, innebärande att avtal om allmän trafik som ingåtts före dagen för Kroatiens anslutning får fortsätta att tillämpas till och med utgången av 2016. Vidare har anslutningslandet begärt en övergångsperiod till och med 31 december 2014 i fråga om tillfälliga kryssningstjänster i cabotage med fartyg upp till 650 bruttoton (jfr artikel 1.1 i förordning (EEG) nr 3577/92). Detta innebär att kryssningstrafik mellan kroatiska hamnar

som utförs av fartyg som är mindre än 650 bruttotonn till och med utgången av 2014 reserveras för fartyg som är registrerade i Kroatien och förs under kroatisk flagg och som används av rederier vilka är etablerade i enlighet med kroatisk lag och har huvudkontor i Kroatien, där också den faktiska kontrollen utövas.

Anslutningslandets inträde i EU innebär att vissa bilaterala avtal inom vägtransportområdet inte gäller i de delar de står i konflikt med EU:s bestämmelser. Kvoteringar eller dylikt kommer inte längre att finnas vid transporter mellan Sverige och den kommande medlemsstaten.

Beträffande övergångsbestämmelserna för cabotage på sjöfartsområdet bedöms de inte innebära några funktionsstörningar på den inre marknaden för sjötransporter.

7.15 Energi

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på energiområdet från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Den gemensamma energipolitiken grundar sig på artikel 194 i EUF-fördraget. Inom energiområdet råder delad kompetens mellan EU och medlemsstaterna. Inom ramen för upprättandet av den inre marknaden och dess funktion och med hänsyn till kravet på att skydda och förbättra miljön ska målet för EU:s politik på området vara att i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna

- garantera att energimarknaden fungerar
- garantera energiförsörjningen i unionen
- främja energieffektivitet och energibesparingar samt utveckling av nya och förnybara energikällor
- främja sammankopplande energinät.

Vidare slås medlemsstaternas rätt att bestämma den egna energimixen fast.

Energiområdet innehåller unionens regelverk kring bland annat en successiv avreglering och liberalisering av den inre marknaden för energi. Där finns också bestämmelser om försörjningstrygghet, villkor för utvinning av olja och gas, utbyggnad av transeuropeiska energinät, energieffektivitet, förnybara energikällor samt energiteknik.

Kärnenergiområdet regleras av fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) vars syfte är att gynna fredlig användning av kärnenergi. Den sekundärrätt som finns reglerar bl.a. kärnsäkerhet, strålskydd, hanteringen av radioaktivt avfall, kärnbränsleförsörjning och kärnämneskontroll.

Förhandlingsresultatet: Förhandlingarna har resulterat i att Kroatien accepterar unionens regelverk för energiområdet. På Euratomfördragets område har Kroatien inte begärt några undantag från unionens regelverk.

Det gemensamma regelverket på detta område omfattar framför allt indirekt beskattning, dvs. mervärdesskatten och punktskatterna. I detta förhandlingskapitel ingår även företagsbeskattning, den s.k. skiljemannakonventionen samt administrativt samarbete på skatteområdet mellan EU:s medlemsstater.

Genom anslutningen av Kroatien kommer det antal skatteregimer som förekommer inom EU att öka. Mot detta ska dock ställas att EU:s regelverk nu kommer att omfatta ytterligare en ny stat vilket ger bättre möjligheter att samarbeta för avskaffandet av skadlig skattekonkurrens. Det ger även större möjligheter att allmänt sett undvika skatterelaterade störningar i handelsutbytet, bl.a. genom utökandet av ränte- och royaltydirektivet. Även formaliseringen inom EU av det administrativa samarbetet på skatteområdet bör medföra effektivitetsvinster i samarbetet med den blivande medlemsstaten.

Övergångslösningar på skatteområdet har främst rört områdena mervärdesskatt och punktskatter. På dessa områden har Kroatien beviljats ett fåtal undantag från EU:s regelverk. Undantagen kan i viss mån komma att påverka den inre marknaden och de fyra friheterna. Svenska företag kan härigenom få det svårare med marknadstillträde, även om denna påverkan förmodas bli av ringa omfattning.

7.16.1 Mervärdesskatt

Sammanfattning: Förhandlingarna har resulterat i ett permanent undantag för Kroatien att få behålla befrielse från mervärdesskatt vad avser vissa internationella persontransporter. Landet får även under en övergångsperiod behålla befrielsen från mervärdesskatt för leverans av mark för bebyggelse. Vidare har Kroatien beviljats möjligheten att tillämpa en högre omsättningsgräns för rätten att undanta mindre och medelstora företag från momsregistrering och beskattning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Ett gemensamt mervärdesskattesystem med en långtgående harmonisering av skattebasen har utvecklats inom EU sedan 1970-talet. Regleringen finns numera huvudsakligen intagen i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet). Systemet syftar till att underlätta handeln inom unionen och utgör också en del av grunden för uträkningen av medlemslänternas avgift till unionen.

Som ett led i förverkligandet av den inre marknaden infördes år 1993 bestämmelser som i viss mån även harmoniserar skattesatserna. Länderna tillåts genom dessa regler att förutom en normalskattesats om minst 15 procent även ha högst två reducerade skattesatser på vissa uppräknade varor och tjänster.

Huvudregeln inom mervärdesskattesystemet är att alla leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster av skattskyldiga personer ska beskattas om det inte uttryckligen finns ett undantag från beskattning. Ett undantag innebär att den skattskyldiga personen inte ska lägga

mervärdesskatt på leveransen eller tillhandahållandet. I gengäld har denne emellertid inte rätt att dra av ingående skatt.

Vissa av de nuvarande medlemsstaterna har fått rätt att tillämpa s.k. nollskattesatser. Det innebär att tillhandahållandet inte ska beskattas men till skillnad från undantagen får den skattskyldige dra av ingående skatt.

Förutom undantag för vissa särskilt uppräknade tillhandahållanden har också medlemsländerna enligt mervärdesskattedirektivet rätt att helt undanta små och medelstora företag från tillämpningsområdet för beskattning. För medlemsstater som anslutit sig efter den 1 januari 1978 har ett tröskelvärde för årsomsättning fastställts i artikel 287 i mervärdesskattedirektivet enligt den omräkningskurs som gällde dagen för respektive lands anslutning.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i mervärdesskattedirektivet från och med anslutningsdagen med undantag för övergångslösningar på vissa områden, vilka beskrivs nedan.

Nollskattesatser

Kroatien har fått permanent undantag för att få behålla befrielse från mervärdesskatt med avdragsrätt vad avser de internationella persontransporter som anges i del B punkt 10 i bilaga X till mervärdesskattedirektivet fram till dess att avvikelserna antingen avskaffas i enlighet med artikel 393 i direktivet eller så länge som samma undantag gäller i någon annan medlemsstat beroende på vilket datum som inträffar först.

Kroatien har fått en övergångsperiod till och med den 31 december 2014 för att behålla befrielsen från mervärdesskatt för leverans av mark för bebyggelse, med eller utan byggnader, som avses i artikel 135.1 j i mervärdesskattedirektivet och i del B punkt 9 i bilaga X. Rätten till avdrag för ingående skatt på varor och tjänster som används för uppförande av byggnader på mark för bebyggelse kommer därmed att förbli oförändrad under övergångsperioden. Det nuvarande systemet med full rätt till avdrag för ingående skatt, som i Kroatien tillämpas för alla leveranser som har samband med uppförande av byggnader på mark för bebyggelse, bibehålls därmed.

Undantag för mindre och medelstora företag

Kroatien har medgivits en möjlighet att tillämpa en högre omsättningsgräns än vad som anges i direktivet som gräns för rätten att undanta mindre och medelstora företag från momsregistrering och beskattning. Möjligheten gäller små och medelstora företag vars årliga omsättning är lägre än 35 000 euro.

7.16.2 Punktskatter

Sammanfattning: Kroatien har fått en övergångsperiod för att uppnå en viss nivå på minimipunktskatten för cigaretter.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Inom EU finns harmoniserade förfaranderegler för punktskatter på alkoholvaror, tobaksvaror samt vissa energiprodukter. Reglerna gör det möjligt att flytta varor mellan registrerade skattskyldiga utan att skatten förfaller till betalning, det s.k. uppskovsförfarandet. Syftet med uppskovsförfarandet är att främja fria varurörelser mellan medlemsländerna. Reglerna finns i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG (det s.k. punktskattedirektivet).

Förutom förfarandereglerna på detta område finns rådsdirektiv som anger det skattepliktiga området samt rådsdirektiv som anger minimipunktskattesatser. Enligt rådets direktiv 2011/64/EU av den 21 juni 2011 om strukturen och skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror ska medlemsstaterna tillämpa en minimipunktskatt på cigaretter (punktskatt exklusive mervärdesskatt) som från och med den 1 januari 2014 ska vara minst 90 euro per 1 000 cigaretter. Den totala punktskatten ska vara 60 procent av det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset för de cigaretter som frisläpps för konsumtion vilket således tillämpas om det beräknade beloppet överstiger 64 euro per 1000 cigaretter oavsett det vägda detaljhandelspriset.

Beskattningen av öl, vin, andra jästa drycker än vin och öl, mellanklassprodukter och etylalkohol är harmoniserad inom EU. De inom EU gemensamma bestämmelserna om alkohol är reglerade i två direktiv. Dessa direktiv är rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker och rådets direktiv 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärming av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker. Direktiven reglerar skattestrukturer, minimiskattesatser och definitioner av de skattepliktiga alkoholprodukterna.

Enligt rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet ska medlemsstaterna ta ut minimipunktskatter på energiprodukter (dvs. bensin, dieselbrännolja, tjock eldningsolja, fotogen, gasol, naturgas samt kol och koks) och elektricitet.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa EU:s regelverk på punktskatteområdet från och med anslutningsdagen med undantag för övergångslösningarna som beskrivs nedan.

Minimiskatt på cigaretter

Kroatien har fått en övergångsperiod till och med den 31 december 2017 för att nå en total punktskatt på cigaretter på minst 60 procent av det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset för cigaretter som frisläppts för konsumtion och minimikravet på 90 euro per 1 000 cigaretter.

Kroatien åtar sig att gradvis öka punktskatterna för att uppfylla ovan nämnda krav och se till att punktskatten från och med den 1 januari 2014 inte underskrider 77 euro per 1 000 cigaretter, oberoende av det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset.

Alkoholskatt och skatt på el och naturgas

Kroatien har inte begärt några övergångsperioder beträffande alkoholskatt eller minimiskattenivån för el och naturgas.

Sammanfattning: Kroatien har åtagit sig att följa EU:s regelverk och har inte begärt några övergångsperioder för direktiven på detta område. Kroatien har även förbundit sig att följa EU:s uppförandekod för företagsbeskattning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: EU:s regelverk på detta område omfattar rådets direktiv 2009/133/EG av den 19 oktober 2009 om ett gemensamt beskattningssystem för fusion, fission, partiell fission, överföring av tillgångar och utbyte av aktier eller andelar som berör bolag i olika medlemsstater samt om flyttning av ett europabolags eller en europeisk kooperativ förenings säte från en medlemsstat till en annan, rådets direktiv 2003/49/EG av den 3 juni 2003 om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royalties som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater och rådets direktiv 90/435/EEG av den 23 juli 1990 om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater.

EU:s uppförandekod för företagsbeskattning är ett politiskt åtagande att inte införa nya skatteregler som kan vara skadliga samt att vid behov avskaffa eller ändra nuvarande regler. I de fall statligt stöd ges i form av skattebefrielse eller skattelättnader till särskilda företag, branscher eller regioner ska allt sådant behandlas enligt konkurrensreglerna.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har åtagit sig att följa EU:s regelverk och har inte begärt några övergångsperioder för direktiven på detta område. Kroatien har även förbundit sig att följa EU:s uppförandekod för företagsbeskattning.

7.16.4 Administrativt samarbete på skatteområdet

Sammanfattning: Kroatien har åtagit sig att följa EU:s regelverk och har inte begärt några övergångsperioder för direktiven på detta område.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Administrativt samarbete på skatteområdet regleras mellan EU:s medlemsstater i rådets direktiv 2003/48/EG av den 3 juni 2003 om beskattning av inkomster från sparande i form räntebetalningar, rådets direktiv 2011/16/EU av den 15 februari 2011 om administrativt samarbete i fråga om beskattning (som den 1 januari 2013 ersätter rådets direktiv 77/799/EEG av den 19 december 1977 om ömsesidigt bistånd av medlemsstaternas behöriga myndigheter på området direkt beskattning och skatter på försäkringspremier), rådets förordning (EU) nr 904/2010 av den 7 oktober 2010 om administrativt samarbete och kampen mot mervärdesskattebedrägeri samt i rådets förordning (EU) nr 389/2012 av den 2 maj 2012 om administrativt samarbete i fråga om punktskatter och om upphävande av förordning (EG) nr 2073/2004. Det administrativa samarbetet avser främst utbyte av upplysningar.

Ömsesidigt bistånd med indrivning regleras i rådets direktiv 2010/24/EU av den 16 mars 2010 om ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har åtagit sig att följa EU:s regelverk när det gäller administrativt samarbete på skatteområdet. Kroatien har inte begärt några övergångsperioder för dessa rättsakter.

7.17 Ekonomisk och monetär politik

Sammanfattning: Kroatien kommer från och med anslutningsdagen delta i EMU som medlemsstat med undantag, vilket innebär att landet inte genast kommer införa euron.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Kapitlet omfattar regelverket för den ekonomiska och monetära unionen (EMU). För Kroatien finns inga särskilda övergångsregler för regelverket om EMU.

Förhandlingsresultatet: Kroatien kommer från och med anslutningsdagen att delta i EMU som ”medlemsstat med undantag”, enligt artikel 139 i EUF-fördraget. Det innebär att landet inte inför den gemensamma valutan euro utan förväntas försöka uppfylla konvergenstkriterierna och så småningom införa euron som valuta.

Från och med anslutningsdagen omfattas Kroatien av en stor del av regelverket för den ekonomiska och monetära politiken. Det innebär bl.a. att landet ska uppfylla kraven på centralbankens oberoende och anpassa sig till förbudet mot monetär finansiering av underskott i de offentliga finanserna. Kroatien ska betrakta den ekonomiska politiken som en fråga av gemensamt intresse enligt artikel 121 i EUF-fördraget samt vara föremål för samordning och övervakning inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten och de allmänna riktlinjerna för ekonomisk politik.

Några särskilda konsekvenser för svensk del förutses inte.

7.18 Statistik

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på dessa områden från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: På många områden är tillförlitlig statistik nödvändig för arbetet inom EU. Statistiken har en central roll för beslut om unionens budget och dess fördelning samt bedömning av hur medlemsländerna klarar sina åtaganden när det gäller inflation och offentliga finanser. Detta visar sig bl.a. i en omfattande reglering av ekonomisk statistik och jordbruksstatistik. Statistiken spelar också en allt viktigare roll som underlag för att följa upp och utvärdera hur medlemsländerna når upp till politiska mål, såsom sysselsättnings- och miljömål.

Det huvudsakliga problemet när det gäller Kroatiens antagande av regelverket på statistikområdet har inte varit att landet skulle acceptera det, utan snarare huruvida de kontinuerligt kan producera korrekta och harmoniserade uppgifter. Den administrativa kapaciteten ett land har, t.ex. hur den offentliga verksamheten fungerar och de möjligheter man har att rekrytera kvalificerad personal, spelar stor roll för kvaliteten i statistiken. Särskilt viktigt är det att den statistik som används för olika beslut är tillförlitlig och kan tas fram i tid.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat regelverket och har inga övergångslösningar eller undantag. Här bör samtidigt understrykas att regelverket på statistikområdet är i snabb utveckling och det förutsätts att Kroatien även ska införliva de nya rättsakterna. Det förutsätts också att Kroatien fortsätter ansträngningarna för att säkerställa kapaciteten på statistikområdet så att fullständig överensstämmelse med EU-regelverket uppnås senast vid anslutningen.

Utvidgningen förväntas inte medföra några särskilda konsekvenser för Sveriges del.

7.19 Socialpolitik och arbetsmarknad

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på dessa områden från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Enligt EUF-fördraget ska unionen understödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet på en rad områden inom ramen för socialpolitik och sysselsättning. Regelverket omfattar bestämmelser för bl.a. arbetsrätt, jämställdhet på arbetsmarknaden samt hälsa och säkerhet i arbetet. På EU-nivå deltar medlemsstaterna i den sociala dialogen och i policyprocesser om sysselsättningspolitik och socialt skydd.

I enlighet med EUF-fördraget kan också Europeiska socialfonden användas som ett verktyg för att främja möjligheter till sysselsättning och sätta in åtgärder mot utanförskap.

Förhandlingsresultat: Utöver de övergångsbestämmelser som framgår under avsnitt 7.3 om fri rörlighet för arbetstagare har Kroatien på arbetsrättens område accepterat att tillämpa existerande regelverk utan övergångslösningar. Detsamma gäller för regler om hälsa och säkerhet i arbete. Vidare har Kroatien utan undantag accepterat att respektera och verka för att gemensamma mål inom sysselsättningspolitiken, den sociala dialogen och social trygghet uppnås samt åtagit sig att upprätta effektiva administrativa strukturer för ändamålen. Kroatien har även åtagit sig att inrätta effektiva strukturer för hantering av den Europeiska socialfonden.

Inga särskilda konsekvenser för svensk del förutses.

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på dessa områden från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: *Stockholms handelskammare* är i det hela positiv till utvidgningen av EU och står bakom Kroatiens anslutning. Genom utvidgningen växer EU:s inre marknad och skapar ekonomiska såväl som sociala möjligheter för medborgare och näringsliv.

Bakgrund: Unionen och medlemsstaterna ska enligt artikel 173 i EUF-fördraget säkerställa att det finns nödvändiga förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv. För detta ändamål inriktas insatserna inom industripolitiken på frågor som bl.a. rör näringslivets anpassning till strukturförändringar. Arbetet sker främst i form av utbyte av erfarenheter och annat, icke rättsligt bindande, samarbete. Unionens industripolitik omfattar i första hand horisontella frågor, men inriktas delvis även på åtgärder i enskilda branscher.

Åtgärder för att främja småföretagens konkurrenskraft ligger i stor utsträckning på medlemsstaterna. Det gemensamma regelverket omfattar enbart meddelanden och politiska rekommendationer. Vidare utgörs EU:s näringspolitik av ett program för företag och innovation som särskilt riktar sig till små och medelstora företag.

Kroatien har under förhandlingarna presenterat sin industripolitik inklusive strategier för omstruktureringar av näringslivet. Dessa har varit föremål för bedömning av hur väl Kroatien kan säkerställa att det finns förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv. Särskilt har administrativa förutsättningar, omstruktureringar och privatiseringar beaktats.

Förhandlingsresultatet: Förhandlingarna har kunnat slutföras utan övergångslösningar. Kroatien accepterar att tillämpa regelverket från och med anslutningsdagen. Några särskilda konsekvenser för svensk del kan inte förutses.

7.21 Transeuropeiska nätverk

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på dessa områden från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: *Trafikverket* pekar på att Sveriges möjligheter att få del i EU-finansiering för åtgärder inom transeuropeiska transportnätverket (TEN-T) kan påverkas på sikt. Vidare kan konkurrensen om EU-medel till regionala strukturfrågor komma att öka om Kroatiens EU-inträde sker inom ramen för bibehållen EU-budget. Trafikverkets bedömning är att påverkan är av begränsad finansiell omfattning.

Bakgrund: Regelverket för transeuropeiska nätverk grundar sig på artikel 170 i EUF-fördraget. Enligt fördraget ska unionen bidra till att

upprätta och utveckla transeuropeiska nätverk för infrastrukturerna inom transport-, telekommunikations- och energisektorerna. Syftet är att bidra till förverkligandet av den inre marknaden och stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen inom unionen. Det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T) ska bidra till en hållbar och transportslagsövergripande utveckling av transporter och till att eliminera flaskhalsar i infrastrukturen. Beträffande de transeuropeiska nätverken för energi (TEN-E) omfattar regelverket transportinfrastruktur och lagerinstallationer för gas samt transmissionsnät för el. Försörjningstrygghet och den inre marknads funktion är viktiga målsättningar för TEN-E. Även transeuropeiska nätverk för telekommunikation omfattas av regelverket.

Förhandlingsresultatet: Förhandlingarna har resulterat i att Kroatien accepterar unionens regelverk på området utan övergångslösningar.

7.22 Regionalpolitik och samordning av strukturinstrument

Sammanfattning: Kroatien kommer att tilldelas 449,4 miljoner euro för 2013, varav en tredjedel avser sammanhållningsfonden.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Enligt artikel 174 i EUF-fördraget ska unionen stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen och särskilt sträva efter att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna.

Regelverket på detta område består för närvarande i första hand av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och sammanhållningsfonden och omfattar perioden 2007–2013. Förhandlingar om regelverket för perioden 2014–2020 pågår. Fram till anslutningsdagen får Kroatien stöd via förmedlemskapsinstrument.

Förhandlingsresultatet: Kroatien kommer att tilldelas 449,4 miljoner euro för 2013, varav en tredjedel avser sammanhållningsfonden, som finansierar miljö- och infrastrukturinvesteringar. Eftersom Kroatien blir medlem så sent i innevarande strukturfondsperiod medges landet vissa mindre undantag från gällande regelverk, t.ex. när det gäller rapporteringstidpunkter och additionalitetsprövning. För den kommande programperioden 2014–2020 kommer, liksom vid tidigare utvidgningar, en infasning av medeltilldelningen att ske för de två första åren, så att full tilldelning sker först 2016. I övrigt kommer det nya regelverket att gälla fullt ut för Kroatien.

Att Kroatien blir medlem i unionen har inga konsekvenser för regional- och strukturpolitiken i Sverige. Landets relativt låga levnadsnivå kommer dock att medföra att det blir mottagare av strukturfondsstöd, vilket utökar åtagandena i EU-budgeten och belastar därmed i förlängningen den svenska EU-avgiften.

Sammanfattning: EU:s medlemsstater och Kroatien har valt att infoga en skyddsklausul i anslutningsfördraget som rör området frihet, säkerhet och rättvisa, vilken omfattar bl.a. civilrättsligt och straffrättsligt samarbete.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten* pekar på att landets ansats att lagfästa en generell tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande som beaktansvärt, även om det torde ha mindre betydelse för hur rättsväsendets olika delar fungerar i praktiken. *Domstolsverket* framhåller vikten av att Kroatien fullföljer utlovade reformer på området samt att skyddsklausulen rörande rättsliga och inrikes frågor utnyttjas för det fall allvarliga brister eller överhängande risk för allvarliga brister upptäcks. *Migrationsverket* vill särskilt understryka vikten av att Kroatien vid anslutningstillfället har statliga organ som kan hantera och skydda från diskriminering på grund av kön respektive sexuell läggning.

Bakgrund: För förtroendet inom Kroatien men även utom landet är det viktigt att kandidatlandets rättsväsende är oberoende, kompetent, pålitligt och effektivt. Ett fungerande rättsväsende är också en grundläggande förutsättning för bekämpning av korruption. För EU-samarbetet är det även centralt med ömsesidigt erkännande på det straffrättsliga området.

Vidare fastslår artikel 2 i EU-fördraget att unionen ska bygga på respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Av artikel 6 i EU-fördraget följer att unionen ska erkänna de rättigheter, friheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna som ska ha samma rättsliga värde som fördragen. Arbetet mot diskriminering är centralt i EU. Av artikel 10 i EUF-fördraget följer att unionen, vid utformningen och genomförandet av sin politik och verksamhet, ska bekämpa all diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Principen om icke-diskriminering framgår även av stadgan om de grundläggande rättigheterna. Regelverket består därutöver också av ett flertal direktiv.

Förhandlingsresultatet: Anslutningslandet har accepterat regelverket och förutom vad som nedan redovisas om skyddsklausulen på straff- och civilrättens områden finns inga övergångslösningar eller undantag.

En konsekvens av utvidgningen är att Kroatien kommer att delta i de olika samarbeten som pågår. Såväl Europol- och Eurojustsamarbetet som samarbetet på myndighetsnivå berörs.

Domstols- och åklagarväsende

Kroatien har åtagit sig att fortsätta arbetet med att stärka och reformera rättsväsendet samt att minska målbalanserna i domstolarna. Vidare har Kroatien åtagit sig att förstärka de organ som tar hand om tillsättning, karriärplanering och disciplinära åtgärder avseende domare och åklagare

så att de kan fullgöra sina uppgifter på ett professionellt och opartiskt sätt.

Kravet på en särskild strategi rörande rättsväsendets hantering av krigsbrott har hörtsammats av kandidatlandet som i anslutningsfördraget samtidigt uppmanas att fortsätta förbättra hanteringen av dessa ärenden, t.ex. genom att säkerställa att lämpliga resurser avsätts till de brottsutredande specialenheterna. Kroatien har under förhandlingarna förstärkt kapaciteten hos byrån för bekämpning av korruption och organiserad brottslighet (Uskok) genom bland annat nyrekrytering av åklagare. Kroatien har under anslutningsförhandlingarna i ett särskilt åtagande förbundit sig att säkerställa dess opartiska hantering av inhemska krigsförbrytelser, förbättra resultaten i kampen mot korruption och fortsätta att fullt ut samarbeta med den Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien.

Frågan om förtroendet stater emellan beträffande frågor om internationellt straffrättsligt samarbete är av central betydelse. EU:s medlemsstater och Kroatien har även valt att infoga en skyddsklausul i anslutningsfördraget som rör området frihet, säkerhet och rättvisa, vilken omfattar t.ex. civilrättsligt och straffrättsligt samarbete. Skyddsklausulen kan användas om det skulle visa sig att det finns allvarliga brister i införlivandet och genomförandet av EU:s rättsakter, antagna såväl före som efter Lissabonfördraget. Klausulen kan även användas om det finns en överhängande risk för sådana brister. Enligt skyddsklausulen kan kommissionen inom de första tre åren efter Kroatiens anslutning, på begäran av en medlemsstat eller på eget initiativ och efter att ha samrått med medlemsstaterna, besluta om särskilda villkor för tillämpningen av instrumentet. Sådana villkor kan t.ex. vara att tillämpningen tillfälligt upphävs i förhållandet mellan Kroatien och övriga medlemsstater.

Straffrättsligt samarbete

När det gäller ömsesidigt erkännande på det straffrättsliga området kan det noteras att Kroatien under förhandlingarna har ändrat i sin konstitution för att möjliggöra genomförande av rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan staterna. Kroatien har även antagit en lag om rättsligt samarbete med EU:s medlemsstater, där principen om ömsesidigt erkännande tillämpas som grundläggande princip i EU:s straffrättsliga samarbete. Landet har också tillträtt tilläggsprotokollet till Europarådskonventionen av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer, vilket underlättar överförande av straffverkställighet till och från Kroatien.

Bekämpning av korruption

En grundläggande förutsättning för bekämpning av korruption är ett effektivt, pålitligt och opartiskt rättsväsende. Kroatien har, som nämnts i föregående avsnitt, under anslutningsförhandlingarna vidtagit flera åtgärder för att stärka rättsväsendets oberoende och effektivitet. Förhandlingarna mellan EU och Kroatien har resulterat i åtaganden från Kroatiens sida att fortsätta att vidta åtgärder för att säkerställa rättsväsendets oberoende och effektivitet. Kroatien har också särskilt

åtagit sig att fortsätta att förbättra resultaten när det gäller förebyggande åtgärder i kampen mot korruption. Kommissionen ska noga övervaka att Kroatien lever upp till alla de förbindelser landet ingått under anslutningsförhandlingarna och kampen mot korruption är ett av de områden som övervakningen särskilt ska inriktas på. Kroatien kommer vid anslutningen till EU att tillträda 1997 års konvention om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i.

Grundläggande rättigheter

EU har uppmanat Kroatien att fortsätta arbeta för att förbättra människorättsituationen, bl.a. gäller det särskilt icke-diskriminering, rättssäkerhetsgarantier, rättigheter för personer som tillhör minoriteter samt vidtagande av åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet. EU har under förhandlingsarbetet betonat betydelsen av fullständigt genomförande av relevant lagstiftning på området. Kroatien har vidtagit åtgärder för att stärka Ombudsmannens ställning som centralt organ med ansvar för genomförande av antidiskrimineringslagen. Kroatien har under anslutningsförhandlingarna i ett särskilt åtagande förbundit sig att fortsätta förbättra skyddet av de mänskliga rättigheterna.

Vidare har EU under förhandlingsarbetet understrukit vikten av att Kroatien vidtar åtgärder för att ytterligare förbättra skyddet för minoriteter, särskilt serber och romer. EU har uppmanat Kroatien att förbättra tillämpningen av landets handlingsplan 2012–2013 för genomförande av den konstitutionella akten om rättigheter för nationella minoriteter. Särskilt viktigt är att åtgärda minoriteternas underrepresentation i statsförvaltningen, domstolsväsendet och inom polisen. EU har även uppmanat Kroatien att fortsätta ta itu med diskrimineringen av minoriteter på ett bredare plan, bland annat genom att säkerställa lämplig uppföljning av de problem med diskrimineringen av minoriteter i den offentliga sektorn som inte tas upp i den konstitutionella akten om rättigheter för nationella minoriteter. Vidare har Kroatien uppmanats att fortsätta med aktiviteter för att ge personer som tillhör de nationella minoriteterna ökad kunskap om sina rättigheter och uppmärksamma tillgång till sociala rättigheter. EU har också uppmanat Kroatien att fortsätta med genomförandet av strategin för skydd och integration av romer, särskilt när det gäller sysselsättning, utbildning och bostäder. Kroatien har under anslutningsförhandlingarna i ett särskilt åtagande förbundit sig att fortsätta stärka skyddet av minoriteter, bl.a. genom ett effektivt genomförande av författningslagen om nationella minoriteters rättigheter.

EU har uppmanat Kroatien att fortsätta genomföra åtgärder för att öka toleransen i samhället och främja försoningen mellan olika etniska grupper, särskilt mot den serbiska minoriteten. Kroatien har vidare uppmanats att fortsätta vidta åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet, bland annat genom utbildning och en översyn av skolans roll och medvetandegörande av allmänheten.

Sammanfattning: EU:s medlemsstater och Kroatien har valt att infoga en skyddsklausul i anslutningsfördraget som rör området frihet, säkerhet och rättvisa. När det gäller Schengensamarbetet kommer Kroatiens inträde i unionen inte att innebära ett omedelbart avskaffande av personkontroller mellan de gamla medlemsstaterna och Kroatien. Beslut om att avskaffa dessa kontroller kommer i stället att fattas separat och med enhällighet av rådet.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten* pekar på att samarbetet med Kroatien i brottsutredningar kommer att underlättas betydligt av ett medlemskap. *Domstolsverket* understryker vikten av att Kroatien fullföljer utlovade reformer på området samt att skyddsklausulen rörande rättsliga och inrikes frågor utnyttjas för det fall allvarliga brister eller överhängande risk för allvarliga brister upptäcks. *Kronofogden* ser positivt på utökade möjligheter till samverkan när det gäller brottsbekämpning. *Migrationsverket* bedömer att Kroatien är väl rustat att möta de krav som ställs på gränskontroll och att anpassa sin viseringspolitik till EU:s regelverk. Migrationsverket har inte tagit emot någon asylansökan från en kroatisk medborgare sedan december 2007.

Bakgrund: Det är viktigt att Kroatiens polisväsende och övriga delar av rättsväsendet är oberoende, kompetent, pålitligt och effektivt. Det är också nödvändigt att harmonisera regelverket vad gäller yttre gränsförvaltning och viseringspolitik.

Förhandlingsresultatet: Kroatiens samarbete med Europol har bl.a. resulterat i ett avtal som stärker samarbetet kring bekämpning av allvarliga former av internationell brottslighet. Kroatien har också en sambandsman placerad vid Europol.

En av de synligaste delarna i regelverket är Schengenreglerna, som bl.a. innebär att personkontrollen mellan Schengenstaterna tas bort. När det gäller Schengensamarbetet kommer dock Kroatiens inträde i unionen inte att innebära ett omedelbart avskaffande av personkontroller mellan nuvarande medlemsstaterna och Kroatien. Beslut om att avskaffa dessa kontroller kommer i stället att fattas separat och med enhällighet av rådet. Detta kommer att ske någon gång efter Kroatiens inträde i unionen och ska föregås av en noggrann utvärdering av Kroatiens rättsliga och praktiska beredskap att tillämpa Schengenreglerna.

Kroatien behöver anpassa sin viseringspolitik till EU:s regelverk och bygga upp en tillräcklig administrativ kapacitet redan före anslutningen för att kunna tillämpa regelverket vid inträdet i unionen. Det gäller bl.a. anpassning till rådets förordning (EG) nr 539/2001 av den 15 mars 2001 om fastställande av förteckning över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav.

I enlighet med vad som har beskrivits i det föregående avsnittet (kap 7.23) har EU:s medlemsstater och Kroatien valt att infoga en skyddsklausul i anslutningsfördraget som rör området frihet, säkerhet och rättvisa, vilken förutom samarbete på civil- och straffrättens område även

omfattar bl.a. gränskontroll, asyl- och invandringspolitik samt polissamarbete. Skyddsklausulen kan som tidigare nämnts användas om det skulle visa sig att det finns allvarliga brister i införlivandet och genomförandet av EU:s rättsakter på området.

Kroatien tillåts att behålla gemensamma gränsövergångsställen vid gränsen till Bosnien och Hercegovina. Detta är en följd av att Schengenregelverket inte tillämpas i Kroatien från och med anslutningsdagen.

En konsekvens av utvidgningen är att Kroatien kommer att delta i de olika samarbeten som pågår på området. Såväl Europol- och Eurojustsamarbetet som samarbetet på myndighetsnivå berörs. De särskilda Schengenlösningarna kommer för Sveriges del att innebära fortsatt personkontroll mot Kroatien även efter deras anslutning, fram till dess att rådet fattat beslut om att kontrollerna ska upphävas.

7.25 Vetenskap och forskning

Sammanfattning: Inga övergångslösningar har överenskommit och Kroatien har åtagit sig att tillämpa regelverket från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Regelverket behandlar främst två områden: dels det Europeiska området för forskningsverksamhet (ERA), dels EU:s program för forskning och teknisk utveckling.

I artikel 179 i EUF-fördraget anges att unionen ska ha som mål att stärka unionens vetenskapliga och tekniska grund genom att åstadkomma ett europeiskt forskningsområde med fri rörlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik. Europeiska rådet har i februari 2011 beslutat att ERA ska vara förverkligat år 2014.

Att unionen ska genomföra ett ramprogram för forskning finns angivet i artikel 180 i EUF-fördraget. I ramprogrammet fastställs mål, huvudlinjer och budget för unionens insatser. Det nuvarande ramprogrammet gäller för perioden 2007–2013.

Förhandlingsresultatet: Kroatien deltar redan i EU:s ramprogram för forskning och utveckling som ett associerat land. Kroatien bedöms också ha goda förutsättningar för att kunna uppfylla målen för ERA. Inga övergångslösningar har överenskommit och Kroatien har åtagit sig att tillämpa regelverket från och med anslutningsdagen.

För svensk del innebär ett kroatiskt medlemskap inga förändringar i Sveriges möjlighet att samarbeta med Kroatien inom forsknings- och utvecklingsområdet.

7.26 Utbildning och kultur

Sammanfattning: Inga övergångslösningar har aktualiserats och Kroatien har åtagit sig att tillämpa regelverket på utbildnings- och kulturområdet från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: *Centrala studiestödsnämnden* bedömer att Kroatiens anslutning till EU får en mycket begränsad påverkan på utflödet av studiestöd. Kroatiens anslutning förväntas inte ha någon påverkan på de studiestödsrättsliga reglerna och inte heller medföra några större administrativa konsekvenser.

Bakgrund: Enligt artiklarna 165 och 166 i EUF-fördraget ska unionen främja det samarbete mellan medlemsstaterna som bidrar till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet och genomföra en yrkesutbildningspolitik som stödjer och kompletterar medlemsstaternas egna insatser. Utbildningssystemens innehåll och organisation är dock enligt EUF-fördraget medlemsstaternas ansvar och det finns ingen strävan hos vare sig EU:s institutioner eller medlemsstaterna att ge unionen befogenheter i det avseendet.

Däremot kan utbildningssystemen mer eller mindre direkt beröras av exempelvis regelverket avseende den fria rörligheten för personer. Det gäller särskilt rådets direktiv 77/486/EEG av den 25 juli 1977 om undervisning av barn till migrerande arbetstagare. Direktivet innebär att medlemsstaterna ska ge medföljande skolpliktiga barn till arbetstagare från en annan medlemsstat gratis undervisning i värdlandets och hemlandets språk.

Den fria rörligheten för personer och tjänster i EUF-fördraget innebär bl.a. en rättighet för EU-medborgare att utöva ett yrke, som egenföretagare eller som anställd, i en annan medlemsstat än den där de har skaffat sig sina yrkeskvalifikationer. I artikel 53.1 i EUF-fördraget föreskrivs dessutom att direktiv ska utfärdas som syftar till ömsesidigt erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis. Under 2005 antogs ett direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (yrkeskvalifikationsdirektivet), som moderniserade och ersatte tidigare 15 direktiv för erkännandet av yrkeskvalifikationer. I slutet av 2011 lade kommissionen fram ett förslag till revidering av yrkeskvalifikationsdirektivet som förhandlas i rådet under 2012. Genom medlemskapet i EU kommer medborgare i Kroatien att tillförsäkras rätten att få sina yrkeskvalifikationer erkända i andra EU-länder på samma villkor som medborgare i övriga EU-länder. Givetvis ges övriga EU-medborgare motsvarande rättigheter i Kroatien.

Den fria rörligheten för personer innebär vidare att migrerande arbetstagare och egenföretagare samt deras familjemedlemmar ska behandlas på lika villkor som svenska medborgare. Det kan följaktligen inte uteslutas att utvidgningen kan komma att få ekonomiska konsekvenser för bl.a. studiestödet.

I 4 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434) anges att utbildningen ska vara avgiftsfri för studenter som är medborgare i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz. Enligt förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor ska den som inte är medborgare i en stat inom EES eller i Schweiz betala anmälningsavgift och studieavgift för utbildning på grund- och avancerad nivå vid statliga universitet och högskolor. Kroatiens inträde i EU innebär att personer med kroatiskt medborgarskap som studerar i Sverige kommer att vara avgiftsbefriade.

Utbildningssamarbetet mellan medlemsstaterna sker bl.a. inom ramen för Programmet för livslångt lärande, som syftar till att utveckla den europeiska utbildningen och ge ökade möjligheter för utbyte. Programmet innehåller flera delprogram som är inriktade på olika delar och nivåer av utbildningssystemet. Kroatien kommer från och med 2012 att delta fullt ut i utbildningssamarbetet inom Programmet för livslångt lärande. Kroatien har också sedan år 2000 medverkat i ett flertal Tempusprojekt, som syftar till att modernisera högre utbildning i EU:s närområde och förbereda kandidatländer för fullt deltagande i Programmet för livslångt lärande. Till stöd för utbildningssamarbetet finns Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildningen i Grekland (Thessaloniki) och Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen i Italien (Turin), som inrättats med stöd av rådets förordning EEG nr 337/75 av den 10 februari 1975 om uppbyggnaden av Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning och rådets förordning (EEG) nr 1360/90 av den 7 maj 1990 om inrättande av en Europeisk yrkesutbildningsstiftelse. Vad gäller europeiskt samarbete på ungdomsområdet har Kroatien kunnat delta i samtliga delprogram inom ramen för programmet Ung och aktiv i Europa sedan 2011.

På kultur- och medieområdet finns dels ett ramprogram inom kulturområdet, Kultur 2007–2013, som omfattar alla konst- och kulturområden, dels ett ramprogram inom medieområdet, Media 2007, som ger stöd till de audiovisuella näringarna. Kroatien deltar i både programmet Kultur 2007–2013 och Media 2007.

Förhandlingsresultatet: Inga övergångslösningar har aktualiserats och anslutningslandet har förbundit sig att fullt ut tillämpa regelverket på utbildnings- och kulturområdet från den dag det inträder i unionen.

Utvidgningen innebär inte några särskilda konsekvenser för svensk del på kulturområdet.

7.27 Miljö

Sammanfattning: På miljöområdet har Kroatien begärt övergångsperioder för en rad direktiv. Dessa inbegriper bl.a.: handel med utsläppsrätter för växthusgaser; luftkvalitet och renare luft; avfallsdeponier; avloppsvatten; dricksvatten; utsläpp av flyktiga organiska föreningar; utsläpp av luftföroreningar från stora förbränningsanläggningar samt samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar. I ett särskilt protokoll till fördraget ges under vissa förutsättningar stöd åt Kroatien genom en engångsöverföring av utsläppsenheter.

Remissinstanserna: *Havs- och vattenmyndigheten* instämmer i bedömningen att en anslutning av Kroatien till Europeiska unionen inte kommer att få några betydande konsekvenser inom myndighetens ansvarsområde. *Kemikalieinspektionen* pekar på att Kroatien behöver förstärka landets administrativa kapacitet i tid till inträdet för att klara sina medlemsskyldigheter avseende kemikalielagstiftning och biocidkontroll.

Bakgrund: Miljöområdet omfattas av delad befogenhet. Inom miljöområdet finns ett mycket omfattande regelverk med fler än 200 rättsakter. Därutöver ingår unionen som part i många internationella överenskommelser. EU har också antagit övergripande program på miljöområdet, främst det sjätte miljöhandlingsprogrammet. Lagstiftningen omfattar följande områden.

- Allmänna bestämmelser och program
- Föroreningar
- Strålskydd och radioaktivt avfall
- Vattenskydd och vattenhushållning
- Övervakning av luftföroreningar
- Förebyggande av buller
- Kemikalier, industriella risker och bioteknik
- Fysisk planering, miljön och naturresurserna
- Hushållning och rationellt utnyttjande av mark och vatten, miljön och naturresurserna
- Bevarande av vilda djur och växter
- Avfallshantering och ren teknik
- Internationellt samarbete

Förhandlingsresultatet: Kroatien har åtagit sig att genomföra hela regelverket. Med hänsyn till landets miljöproblem och de stora investeringar och personalförstärkningar som krävs för anpassning har Kroatien begärt övergångslösningar för en rad direktiv på miljöområdet. Efter förhandlingar har överenskommelse träffats om övergångstider för ett antal rättsakter som beskrivs i följande avsnitt. Dessa övergångstider bedöms ha begränsade gränsöverskridande effekter och inte påverka konkurrensen på något betydande sätt. Övergångstiderna har förenats med målsättningar och planer för genomförande som kommer att följas upp. I övrigt gäller anpassning från tillträdesdagen. Detta ställer stora krav på Kroatien när det gäller lagstiftning och andra författningsändringar, åtgärder och tillräcklig personal för planering, tillståndsgivning och övervakning samt omfattande investeringar i infrastruktur och teknik.

Kroatien har beviljats övergångsperioder under 2013 och 2014 avseende vissa åtaganden och beräkningspunkter i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG. I ett särskilt protokoll till fördraget ges under vissa förutsättningar stöd åt Kroatien genom en engångsoverföring av utsläppsenheter som har tilldelats enligt Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar.

Kroatien har även beviljats en övergångslösning rörande tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa. Som referensår för beräkning av vissa värden ska i två fall det andra året efter anslutningsåret användas.

Kroatien har vidare beviljats vissa tidsbegränsade undantag från kraven i rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall. Senast den 31 december 2013 ska den andel av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfallet som går till deponier ha minskat till 75 procent av den totala mängden av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfall som producerades 1997. Senast den 31 december 2016 ska den andel av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfallet som går till deponier ha minskat till 50 procent av den totala mängden av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfall som producerades 1997. Senast den 31 december 2020 ska den andel av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfallet som går till deponier ha minskat till 35 procent av den totala mängden av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfall som producerades 1997. Vidare ska Kroatien gradvis minska avfallet i de befintliga deponier som inte uppfyller direktivets krav.

Kroatien har medgivits en övergångsperiod till år 2023 under vilken landet inte behöver tillämpa alla bestämmelser i rådets direktiv 91/271/EEG av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. Kraven i direktivet ska först uppnås i de större städerna, därefter i de mindre städerna. Kroatien har även fått övergångslösningar beträffande kraven i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten. Under övergångsperioden tillåts högre värden för olika ämnen i vattnet än vad som angetts i direktivet.

Kroatien har beviljats en övergångsperiod under vilken kraven i rådets direktiv 1999/13/EG om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar inte ska tillämpas fullt ut. Kraven avseende utsläppsgränsvärdena för flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar ska avseende flera angivna anläggningar inte tillämpas under olika övergångstider, som längst till den 31 december 2015. Samma sak gäller för direktivets krav avseende skyldigheten för verksamhetsutövaren att på ett tillfredsställande sätt påvisa för den behöriga myndigheten att bästa tillgängliga teknik används för beläggningsprocesser vid fartygsbyggande vid flera angivna anläggningar.

Kroatien har vidare fått tidsbegränsade undantagslösningar avseende kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG av den 23 oktober 2001 om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar. Ett antal angivna anläggningar ska tillämpa utsläppsgränsvärdena för svaveldioxid, kväveoxid och stoft från och med den 1 januari 2018.

Övergångsregler gäller även för kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/1/EG av den 15 januari 2008 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar. Ett antal angivna anläggningar ska under vissa övergångsperioder, som längst t.o.m. den 31 december 2017, inte omfattas av direktivets krav avseende skyldigheten att driva dessa anläggningar i enlighet med de utsläppsgränsvärden, likvärdiga parametrar eller tekniska åtgärder som bygger på bästa tillgängliga teknik.

Kroatien har slutligen beviljats en anpassningstid om sex månader från anslutningsdagen avseende vissa krav i Europaparlamentets och rådets

förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

Generellt sett kommer utvidgningen att leda till en snabbare omvandling av Kroatians miljöarbete än vad som annars skulle ha varit fallet. Därigenom kommer också de gränsöverskridande utsläppen att minska vilket är betydelsefullt, även om Sverige geografiskt sett inte ligger nära Kroatien och därmed inte heller påverkas direkt av utsläpp från detta land.

7.28 Konsument- och hälsoskydd

Sammanfattning: Kroatien har inte begärt några övergångslösningar utan har accepterat att tillämpa regelverket för hälsoskydd och konsumentskydd från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: *Statens folkhälsoinstitut* anför att Kroatians anslutning till Europeiska unionen ökar möjligheter till erfarenhetsutbyte och lärande om Sveriges och andra länders folkhälsoarbete. Därutöver öppnas möjligheter till finansieringsstöd för att bedriva ett aktivt folkhälsoarbete.

Bakgrund: Enligt artikel 169 i EUF-fördraget ska unionen bidra till att skydda konsumenternas hälsa, säkerhet och ekonomiska intressen samt främja konsumentupplysning och konsumenternas rätt att organisera sig. Konsumenternas intressen ska också beaktas även unionens övriga verksamhet. Åtgärderna kan bestå av lagstiftning om harmoniserade regler för den inre marknaden eller åtgärder för att komplettera medlemsstaternas nationella politik. Det befintliga regelverket handlar bl.a. om produktsäkerhet, prisinformation, marknadsföring, avtalsvillkor, konsumentköp och garantier, distansförsäljning, konsumentkrediter, paketresor och tidsdelat boende. Det finns ett etablerat samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter för att säkerställa att EU-lagstiftningen på konsumentområdet efterlevs. För att erbjuda konsumenter stöd i samband med gränsöverskridande handel har ett nätverk med konsumentkontor från medlemsstaterna inrättats.

Medlemsstaterna ansvarar enligt artikel 168 i EUF-fördraget för sin hälso- och sjukvård. Europeiska unionens insatser ska komplettera medlemsländernas nationella politik och vara inriktade på att förbättra folkhälsan, förebygga ohälsa och sjukdomar samt undanröja faror för den fysiska och psykiska hälsan. Insatser inriktas på de stora folksjukdomarna och allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa. EU får bl.a. vidta åtgärder för att skydda folkhälsan när det gäller tobak, missbruk av alkohol och insatser för att minska narkotikarelaterade hälsoskador.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har inte begärt några övergångslösningar utan har accepterat att tillämpa regelverket för hälsoskydd och konsumentskydd från och med anslutningsdagen.

Några särskilda konsekvenser för Sverige är inte att vänta på dessa områden.

7.29 Tullunionen

Sammanfattning: Vissa villkor kommer att gälla för den kroatiska handeln som är tvungen att passera genom Bosnien och Hercegovinas territorium vid utnyttjandet av en transportkorridor.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Tullunionskapitlet inkluderar unionens tullkodex, den kombinerade nomenklaturen (tulltaxan) inklusive handelspreferenser, tullkvoter och tullsuspensioner. Hit hör också annan tullrelaterad lagstiftning såsom regler om tullmyndigheternas kontroll av immaterialrättsintrång.

Tulladministrationen i Kroatien måste redan från och med anslutningsdagen kunna hantera kontrollen vid gränsen, som delvis även bildar den nya yttre unionsgränsen. Kontrollerna måste genomföras på ett smidigt sätt så att medborgarnas säkerhets- och skyddsintressen bevakas samtidigt som handeln främjas. Den inre marknaden och en smidig handel bygger på en väl fungerande tullunion. Detta förutsätter att EU:s tullagstiftning införlivas i Kroatiens lagstiftning senast vid anslutningen.

Förhandlingarna om tullunionskapitlet har framför allt koncentrerats på anslutningslandets antagande av befintlig EU-lagstiftning. Vid förhandlingarna har särskilt framhållits att Kroatien måste reformera och förstärka tullmyndighetens tjänster samt installera väl fungerande IT-system. Kroatien har i stor utsträckning redan gjort anpassningar till EU:s regelverk inom detta område. Fortsatt arbete med anpassning pågår.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket på detta område från och med anslutningsdagen med ett undantag. Vissa villkor kommer att gälla för den kroatiska handeln som är tvungen att passera genom Bosnien och Hercegovinas territorium vid utnyttjandet av transportkorridoren vid Neum. Kroatien ska löpande fram till anslutningsdagen fortsätta att informera om arbetet med att göra anpassningar till EU:s regelverk samt utveckla tillräcklig kapacitet inom sin tulladministration. I anslutningsfördraget anges i kapitlet för tullunionen även klarlägganden av tullhantering av gods vid datumet för medlemskapet i EU. Detaljerade bestämmelser anger varornas tullstatus för att klargöra hur tullbestämmelserna ska tillämpas, bl.a. för gods under transport till EU och gods som är lagrat i Kroatien. Även klarlägganden görs av bevis om ursprung för varor som berörs av Kroatiens nya status som medlem i EU. Detta för att Kroatien ska fogas in i Unionens tullbestämmelser på ett smidigt sätt, motsvarande det som gällt för andra länder som tidigare blivit medlem i EU.

Inga övergångsregler har således överenskommit. Som en följd av utvidgningen kommer gränskontrollen mellan de nuvarande medlemsstaterna och anslutningslandet att minska efter EU-inträdet.

Prop. 2012/13:6

7.30 Yttre förbindelser

Sammanfattning: Kroatien har accepterat lagstiftningen på detta område och även nått en god nivå av anpassning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: För att den inre marknaden och tullunionen ska fungera är det nödvändigt med ett gemensamt system av import- och exportregler och att unionen kan agera enhetligt i förhållande till länder utanför EU. Genom artikel 207 i EUF-fördraget har EU-länderna därför gett unionen mandat att förhandla och besluta för deras räkning på detta område. Den gemensamma handelspolitiken är av särskild politisk betydelse inte minst mot bakgrund av EU:s ställning som den största handelspartnern i världen.

Den yttre handelspolitiken omfattar unionens handelsavtal med tredjeland och internationella organisationer liksom samarbetsöverenskommelser. Huvudkomponenterna är den gemensamma handelspolitiken och biståndspolitikerna.

Unionens handelspolitik härrör till stor del från internationella avtal under WTO och den grundläggande basen är den gemensamma tulltaxan vid handel med tredjeland. Förutom de gemensamma export- och importreglerna omfattar även den gemensamma handelspolitiken regler om antidumpning och andra skyddsåtgärder som t.ex. åtgärder mot subventionerad import eller illegal handel. Andra komponenter är kvantitativa restriktioner och utrikespolitiskt relaterade handelsförbud (embargon och sanktioner). Unionen har också slutit ett antal handelsavtal med tredjeland. Några av dessa täcker alla aspekter i en handelsrelation, andra endast särskilda produkter eller grupper av produkter. Avtalens förmåner kan också variera. Under det allmänna preferenssystemet beviljas exempelvis u-länderna tullförmåner vid export till EU.

Unionen bidrar också till biståndspolitikerna genom att komplettera medlemsländernas åtgärder. Vidare ger unionen handelspolitiskt bistånd eller assistans direkt till tredjeländer genom att bygga upp handelsrelationer som ska reformera sociala och ekonomiska strukturer och minska fattigdomen.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har accepterat lagstiftningen på området och har också nått en god nivå av anpassning. Under perioden fram till medlemskapet behöver fortsatta anpassningar göras på området internationella avtal och därutöver bör den administrativa kapaciteten på utvecklingsområdet stärkas. Kroatien är redan i dag starkt knutet till EU genom associeringsavtalet och har därför ett nära samarbete med EU i internationella organisationer som t.ex. WTO. När utvidgningen är genomförd kommer kommissionen att tala och förhandla även för Kroatiens räkning i WTO och i WCO.

7.31 Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik

Sammanfattning: Några övergångslösningar på detta område har inte aktualiserats. Kroatien har ställt sig bakom det aktuella regelverket och de principer som finns inom den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken regleras som huvudregel inte av rättsakterna direktiv och förordningar vilka återfinns inom andra samarbetsområden. Inom detta område förs politiken genom att fastställa allmänna riktlinjer, anta beslut om åtgärder, ståndpunkter och närmare bestämmelser för genomförande av andra beslut, samt genom att stärka det systematiska samarbetet mellan medlemsstaterna om deras politik. Samarbetet sker i princip på mellanstatlig grund och genomförs av den höge representanten för utrikesfrågor och säkerhetspolitik och medlemsstaterna med utnyttjande av nationella resurser och unionens resurser.

Gemensamma ställningstaganden inom detta politikområde är dock förpliktande för medlemsländerna vid deras egna ställningstaganden och handlande. Medlemsländernas diplomatiska beskickningar och unionens delegationer i tredjeländer och vid internationella organisationer ska samarbeta sinsemellan och bidra till utformningen av den gemensamma inställningen. Medlemsstaterna ska vidare samordna sitt uppträdande inom internationella organisationer och vid internationella konferenser.

Förhandlingsresultatet: Några övergångslösningar på detta område har inte aktualiserats och Kroatien har ställt sig bakom det aktuella regelverket och de principer som finns inom den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken.

Det torde inte uppstå några särskilda konsekvenser för Sverige eftersom Kroatien har accepterat hela regelverket. Kroatiens medlemskap bidrar till att bredda och fördjupa unionens inflytande i sitt närområde. Medlemskapet kan även medföra att Kroatien bidrar med större militära och civila resurser än tidigare till unionens insatser till stöd för internationell fred och säkerhet.

7.32 Finansiell kontroll

Sammanfattning: Kroatien har accepterat att tillämpa EU:s regelverk rörande finansiell kontroll från och med anslutningsdagen.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: En viktig förutsättning för effektiv kontroll av de gemensamma medlen är närvaron av en god institutionell uppbyggnad på vilken kontrollkrav kan appliceras. Med detta avses bl.a. tydliga ansvarsförhållanden, etablerade beredningsrutiner inom förvaltningen, åtskillnad mellan genomförandeansvar och kontrollansvar samt en oberoende revision. Detta regleras inte i den primära unionsrätten utan styrs främst av sektorsregelverken som ställer specifika minimikrav på

både organisation och kontrollrutiner, t.ex. reglerna för jordbruk- och strukturstöd samt uppbärandet av tullavgifter. Därtill kommer internationellt accepterade principer om vad som anses vara god sed på området.

En god finansiell kontroll säkerställer att de gemensamma medlen administreras, används och kontrolleras rätt, säkert och effektivt. Sektorsregelverken ställer däremot specifika minimikrav på både organisation och kontrollrutiner.

Förhandlingsresultatet: Kroatien har godtagit EU:s regelverk och förklarat att landet är berett att införa regelverket senast vid anslutningsdagen. Det finns inga möjligheter till undantag på området.

Några särskilda konsekvenser för svensk del kan inte förutses.

7.33 Finansiella och budgetära bestämmelser

Sammanfattning: I anslutningsfördraget ges Kroatien bemyndiganden inom EU-fonder på en rad områden. Vidare finns vissa övergångsbestämmelser som ger stöd för utveckling av landets administrativa och rättsliga förmåga, finansierar åtgärder vid unionens nya yttre gränser samt förbättrar likviditetsflödet i den kroatiska budgeten.

Remissinstanserna: *Lantbrukarnas riksförbund* anför att en ökad budget är en rimlig konsekvens av unionens utvidgning, åtminstone i en omfattning motsvarande det nya medlemslandets avgift till EU:s budget. *Migrationsverket* förordar att en del av det institutionsuppbyggande stödet bör användas till att förstärka Kroatiens institutionella kapacitet inom asyl- och migrationsområdet.

Bakgrund: Regelverket täcker de bestämmelser som rör EU:s budget, inklusive systemet för unionens egna medel. Den rättsliga grunden för finansiella och budgetmässiga frågor finns i artikel 310–325 i EUF-fördraget. Vidare finns ytterligare bestämmelser i förordningar och beslut.

Förhandlingsresultatet: I anslutningsfördraget ges Kroatien bemyndiganden inom EU-fonder på en rad områden, vilka anges nedan. Samtliga belopp anges i löpande priser.

Budgetrubrik 1a – Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning

Med utgångspunkt i den beräkningsmetod som använts vid tidigare anslutningar skulle en finansiering på 47,4 miljoner euro under 2013 krävas för att ta hänsyn till Kroatiens anslutning.

Budgetrubrik 1b – Struktur- och sammanhållningsfonderna

Ett belopp på 449,4 miljoner euro i åtagandebemyndiganden kommer att avsättas för Kroatien från struktur- och sammanhållningsfonderna 2013. En tredjedel av det beloppet ska avsättas för sammanhållningsfonden.

Budgetrubrik 2 – Bevarande och förvaltning av naturresurserna

Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling ska inte tillämpas på Kroatien under programperioden 2007–2013.

År 2013 ska Kroatien tilldelas 27,7 miljoner euro inom ramen för landsbygdsutveckling enligt artikel 12 i rådets förordning (EG) nr 1085/2006 av den 17 juli 2006 om upprättande av ett instrument för stöd inför anslutningen.

Det totalbelopp som ska ställas till Kroatiens förfogande inom ramen för Europeiska fiskerifonden 2013 uppgår till 8,7 miljoner euro i åtagandebemyndiganden.

Med utgångspunkt i den beräkningsmetod som har använts vid tidigare anslutningar skulle finansiering på 1,25 miljoner euro under 2013 krävas för att ta hänsyn till Kroatiens anslutning och deltagande i Life+, som är EU:s finansiella instrument för implementeringen av EU:s miljö- och klimatpolicy.

Budgetrubrik 3 – Medborgarskap, frihet, säkerhet och rättvisa

Med utgångspunkt i den beräkningsmetod som har använts vid tidigare anslutningar skulle en finansiering på 2,1 miljoner euro respektive 2,2 miljoner euro under 2013 krävas för att ta hänsyn till Kroatiens anslutning och deltagande i åtgärder och program inom ramen för underrubrik 3a Frihet, säkerhet och rättvisa respektive för underrubrik 3b Medborgarskap.

Övergångsbestämmelser

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i detta kapitel från och med anslutningsdagen, med undantag för vissa övergångslösningar som beskrivs nedan.

Under det första året efter anslutningen ska unionen lämna tillfälligt finansiellt stöd till Kroatien så att landet kan utveckla och stärka sin administrativa och rättsliga förmåga att genomföra unionslagstiftningen och kontrollera att den efterlevs samt främja landets utbyte av goda rutiner med andra EU-länder. Stödet ska användas för att finansiera institutionsuppbyggande projekt och begränsade småskaliga investeringar i samband med dessa. Vidare ska stödet inriktas på att förstärka den institutionella kapaciteten på vissa områden genom åtgärder som inte kan finansieras genom strukturfonderna eller fonderna för landsbygdsutvecklingsprojekten.

Åtagandebemyndigandena för denna övergångsmekanism ska vara sammanlagt 29 miljoner euro under 2013. Anslagen ska beviljas av budgetmyndigheten inom ramen för budgetplanen.

En Schengenfacilitet inrättas som ett tillfälligt instrument för att mellan anslutningsdagen och utgången av 2014 bistå Kroatien med att finansiera åtgärder vid unionens nya yttre gränser för genomförande av Schengenregelverket och för kontroll vid de yttre gränserna.

För perioden 1 juli 2013–31 december 2013 ska 40 miljoner euro år 2013 samt 80 miljoner euro 2014 göras tillgängliga för Kroatien i form av betalningar av schablonbelopp från den tillfälliga Schengenfaciliteten.

Schablonbeloppsbetalningarna ska utnyttjas inom tre år efter den första utbetalningen. Kroatien ska senast sex månader efter utgången av denna treårsperiod presentera en utförlig rapport om det slutliga genomförandet av betalningarna enligt den tillfälliga Schengenfaciliteten, med en motivering av utgifterna. Alla medel som inte har utnyttjats eller som har använts till ändamål som inte kan motiveras ska återkrävas av kommissionen.

En likviditetsfacilitet inrättas som ett tillfälligt instrument för att mellan anslutningsdagen och utgången av 2014 bistå Kroatien med att förbättra likviditetsflödet i den nationella budgeten.

För perioden 1 juli 2013–31 december 2013 ska 75 miljoner euro år 2013 samt 28,6 miljoner euro år 2014 göras tillgängliga för Kroatien i form av betalningar av schablonbelopp ur den tillfälliga likviditetsfaciliteten.

Kroatiens anslutning till EU-fonderna under det andra halvåret 2013 som beskrivits ovan kan för svensk del medföra en ökad svensk avgift till EU-budgeten. Belastningen för den svenska EU-avgiften är dock beroende av faktiska utbetalningar som görs från dessa åtaganden samt om Kroatiens genomförande- och kontrollsystem blir godkända, och kan komma att fördelas under ett flertal år. Ett utfasat förmedlemskapsstöd för Kroatien bidrar också till att mildra effekten för den svenska EU-avgiften.

Även övergångslösningarna i detta kapitel innebär för svensk del ökade kostnader i form av en ökad svensk avgift till EU-budgeten.

Förhandlingar av nästa fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 pågår. Vad gäller nästa fleråriga budgetram anser regeringen att den naturliga kostnadsökning som följer av Kroatiens anslutning till EU bör finansieras genom omprioriteringar inom ramen för en reall oförändrad utgiftsnivå.

7.34 Institutioner

Sammanfattning: Företrädare för Kroatien får omedelbart och fullt tillträde till EU:s institutioner i och med anslutningen. I anslutningsfördraget ändras och anpassas nödvändiga institutionella bestämmelser mot bakgrund av Kroatiens anslutning till EU.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Bakgrund: Närmare redogörelse för nu gällande bestämmelser om institutionernas sammansättning m.m. finns i regeringens proposition rörande Lissabonfördraget (prop. 2007/08:168). En redogörelse för vissa övergångsbestämmelser avseende Europaparlamentets sammansättning finns i regeringens proposition angående dessa övergångsbestämmelser (prop. 2010/11:22).

Förhandlingsresultatet: Genom anslutningsfördraget görs de ändringar i de institutionella bestämmelserna som är nödvändiga mot bakgrund av Kroatiens anslutning till EU. Antalet ledamöter i Europaparlamentet kommer att ökas med 12 ledamöter från Kroatien för tiden från och med anslutningsdagen till och med utgången av

Europaparlamentets mandatperiod 2009–2014. Det innebär att Europaparlamentets totala antal ledamöter tillfälligt är 766 fram till slutet av valperioden 2009–2014. Sverige behåller sina 20 ledamöter. Vidare kommer genom anslutningsfördraget det totala antalet röster i ministerrådet att höjas från 345 till 352 röster och tröskeln för beslut med kvalificerad majoritet kommer att höjas från 255 röster till 260 röster. Kroatien får 7 röster. Sverige behåller sin relativa röstvikt (10 röster). En kroatisk medborgare ska utses till kommissionen från och med anslutningsdagen till och med den 31 oktober 2014.

7.35 Övriga frågor

Sammanfattning: Anslutningsakten innehåller tre skyddsklausuler. I anslutningsakten finns även särskilda regler om utfasningen av förmedlemskapsstödet till Kroatien. I slutakten anges hur informations- och samrådsförfarande mellan EU och Kroatien ska gå till under perioden mellan förhandlingsavslut och anslutningen.

Remissinstanserna: *Svenskt Näringsliv* påpekar att det är viktigt att skyddsklausulerna inte används i politiska eller protektionistiska syften.

Förhandlingsresultatet: I detta kapitel har samlats ett antal frågor som vid förhandlingarna inte på ett naturligt sätt kunde passas in under de övriga förhandlingskapitlen. Nedan beskrivs vissa centrala frågor.

Utfasningen av förmedlemskapsstödet

I anslutningsakten återfinns under artiklarna 29, 30 samt 44 särskilda regler om utfasningen av förmedlemskapsstödet till Kroatien. Reglerna tar framförallt sikte på det fortsatta genomförandet och förvaltningen av stödet efter anslutningen och behandlar dels övergången av förvaltningsansvar till kroatiska myndigheter, dels bevarandet av tillräcklig bemanning vid EU-delegationen i Kroatien under en övergångsperiod.

Från och med anslutningsdagen ska upphandling, beviljande av bidrag och betalningar som rör medel som utfästs före anslutningen inom ramen för komponenterna övergångsstöd och institutionsbyggande samt gränsöverskridande samarbete som huvudregel förvaltas av kroatiska genomförandemyndigheter. Detta gäller även stöd enligt den s.k. övergångsmekanismen (tillfälligt finansiellt stöd under det första året efter anslutningen). Kommissionen ska avstå från sin förhandskontroll efter att ha försäkrat sig om att berörda förvaltnings- och kontrollsystem fungerar effektivt. Beträffande bemanningen vid EU-delegationen får kommissionen vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att den nödvändiga stadgeenliga personalstyrkan behålls i Kroatien under högst 18 månader efter anslutningen.

Övervakning och skyddsbestämmelser

I anslutningsaktens fjärde del finns tre olika skyddsklausuler: en generell ekonomisk skyddsklausul under artikel 37; en specifik skyddsklausul för den inre marknaden under artikel 38 samt en specifik klausul rörande

området för frihet, säkerhet och rättvisa under artikel 39. Den allmänna skyddsklausulen gäller för det fall att det inom tre år efter anslutningen skulle uppstå allvarliga svårigheter som kan bli bestående inom någon ekonomisk sektor eller allvarligt försämra ekonomin inom ett visst geografiskt område. I ett sådant fall får Kroatien ansöka om bemyndigande att vidta skyddsåtgärder för att rätta till situationen. Under samma förutsättningar får även de nuvarande medlemsstaterna ansöka om bemyndigande att vidta skyddsåtgärder avseende Kroatien.

Skyddsklausulen till skydd för den inre marknadens funktion ger kommissionen möjlighet att inom tre år efter anslutningen vidta åtgärder om Kroatien inte har lyckats genomföra de åtaganden som landet gjort inom ramen för anslutningsförhandlingarna på detta område. Det finns även en skyddsklausul för det fall det finns allvarliga brister gällande åtaganden på området frihet, säkerhet och rättvisa (mer information om detta återfinns under avsnitt 7.23 och 7.24). Kommissionen har här i huvudsak tilldelats samma befogenheter som när det gäller skyddsklausulen till skydd för den inre marknadens funktion.

Arrangemang för interimperioden

I slutakten anges hur informations- och samrådsförfarande mellan EU och Kroatien ska gå till vad gäller regelverk som tillkommer mellan förhandlingsavslut och anslutningen. Vidare anges här att landet efter undertecknandet av anslutningsfördraget får observatörsstatus och därmed tillåts delta vid merparten av rådets möten och förberedande organ.

8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringen i anslutningslagen träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringen ska träda i kraft vid anslutningsfördragets ikraftträdande. Det är emellertid angeläget att det sker så snart som möjligt. Enligt artikel 3 i fördraget ska anslutningsfördraget träda i kraft den 1 juli 2013, under förutsättning att alla ratifikationsinstrument har deponerats före den dagen.

Det kan inte nu förutses när samtliga förutsättningar för ikraftträdande är uppfyllda. Regeringen bör bevaka detta och besluta när lagändringen ska träda i kraft. Om alla förutsättningar är uppfyllda har regeringen dock för avsikt att sätta lagändringen i kraft den 1 juli 2013.

Promemorians förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop.
2011/12:66

Föreslagen lydelse

4 §

De fördrag och andra instrument som avses i 2 och 3 §§ är:

1. fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen

2. fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen

3. konventionen den 13 november 1962 om ändring av fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen i syfte att göra den särskilda ordningen för associering av utomeuropeiska länder och territorier som behandlas i fjärde delen av detta fördrag tillämplig med avseende på Nederländska Antillerna

4. protokollet den 8 april 1965 om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier

5. fördraget den 22 april 1970 om ändring av vissa budgetbestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och i fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna

6. fördraget den 22 januari 1972 om Konungariket Danmarks, Irlands, Konungariket Norges och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen

7. fördraget den 10 juli 1975 om ändring av vissa bestämmelser i protokollet om Europeiska investeringsbankens stadga

8. fördraget den 22 juli 1975 om ändring av vissa finansiella bestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och i fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna

9. akten den 20 september 1976 om allmänna direkta val av företrädare i församlingen (Europaparlamentet) samt beslutet av Europeiska unionens råd av den 25 juni och den 23 september 2002 om ändring av nämnda akt

10. fördraget den 28 maj 1979 om Hellenska republikens anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen

11. fördraget den 13 mars 1984 om ändring av fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna i fråga om Grönland

12. fördraget den 12 juni 1985 om Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen

13. europeiska enhetsakten den 17 och 28 februari 1986
14. fördraget den 7 februari 1992 om Europeiska unionen
15. fördraget den 24 juni 1994 om Konungariket Norges, Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen
16. Amsterdampfördraget den 2 oktober 1997 om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem, med förklaring av Sverige enligt artikel K 7.2 och K 7.3 b i fördraget om Europeiska unionen i deras lydelse enligt Amsterdampfördraget
17. Nicefördraget den 26 februari 2001 om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem
18. fördraget den 16 april 2003 om Republiken Tjeckiens, Republiken Estlands, Republiken Cyperns, Republiken Lettlands, Republiken Litauens, Republiken Ungerns, Republiken Maltas, Republiken Polens, Republiken Sloveniens och Republiken Slovakiens anslutning till Europeiska unionen
19. fördraget den 25 april 2005 om Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen
20. Lissabonfördraget den 13 december 2007 om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen
21. protokollet den 23 juni 2010 om ändring av protokollet om övergångsbestämmelser som är fogat till fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen
22. Europeiska rådets beslut 2011/199/EU av den 25 mars 2011 om ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt vad gäller en stabilitetsmekanism för de medlemsstater som har euron som valuta

23. fördraget den 9 december 2011 om Republiken Kroatians anslutning till Europeiska unionen

23. bilagor och protokoll som hör till de fördrag och andra instrument som anges i I–22.
24. bilagor och protokoll som hör till de fördrag och andra instrument som anges i I–23.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över promemorian Kroatiens anslutning till Europeiska unionen (Ds 2012:19) lämnats av Allmänna reklamationsnämnden, Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Brottsförebyggande rådet, Centrala studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Energimyndigheten, Finansinspektionen, Försäkringskassan, Göteborgs universitet, Havs- och vattenmyndigheten, Högskoleverket, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Lantbrukarnas riksförbund, Livsmedelsverket, Luftfartsverket, Läkemedelsverket, Migrationsverket, Myndigheten för radio och tv, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Riksbanken, Riksgäldskontoret, Rikspolisstyrelsen, Sametinget, Sjöfartsverket, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Statens kulturråd, Statens veterinärmedicinska anstalt, Statistiska centralbyrån, Stockholms Handelskammare, Strålsäkerhetsmyndigheten, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Svensk handel, Svenska bankföreningen, Svenska institutet för europapolitiska studier, Svenskt näringsliv, Sveriges Riksbank, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, Tillväxtverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket, Ungdomsstyrelsen, Umeå universitet, Uppsala universitet, Åklagarmyndigheten.

Företagarna, Handelshögskolan i Stockholm, Landsorganisationen i Sverige, Lunds universitet, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Riksdagens ombudsmän, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Skolverket, Svensk försäkring, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges kommuner och landsting, Sveriges Lantbruksuniversitet, Tjänstemännens centralorganisation har beretts tillfälle att yttra sig men har meddelat att de avstår från att yttra sig.

Handikappförbundens samarbetsorgan, Livsmedelsföretagen, Rädda barnen, Svenska fondhandlareföreningen, Svenska naturskyddsföreningen, Svenska röda korset, Sveriges Fiskares Riksförbund har inte hörts av.

Förteckning över förkortningar

Prop. 2012/13:6
Bilaga 3

anslutningsfördraget	fördraget om Republiken Kroatians anslutning till Europeiska unionen
anslutningslagen	lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EJFLU	Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
EMU	Ekonomiska och monetära unionen
ERA	Europeiska området för forskningsverksamhet
EU	Europeiska unionen
EU-fördraget	fördraget om Europeiska unionen
EUF-fördraget	fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Euratomfördraget	fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen
euro	benämningen på den gemensamma valutan euro
Eurojust	Europeiska enheten för rättsligt samarbete
IAKS	integrerat kontroll- och administrationssystem
ICTY	Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien
OECD	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling
rådet/ministerrådet	Europeiska unionens råd
SAP	Stabiliserings- och associationsprocessen
TEN-E	Transeuropeiska energinätverken
TEN-T	Transeuropeiska transportnätverket

Prop. 2012/13:6
Bilaga 3

WCO

Världstullorganisationen

WTO

Världshandelsorganisationen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 september 2012

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden
Björklund, Hägglund, Billström, Ohlsson, Norman, Elmsäter-Svärd,
Hatt, Löf, Enström

Föredragande: statsrådet Enström

Regeringen beslutar proposition Kroatiens anslutning till Europeiska unionen